

gemeente
Zoetermeer

Integraal werken aan een gezonde stad

Een aanpak voor preventie-
en gezondheidsbeleid
2023 - 2026

1. Inleiding	4
Aanleiding	7
Leeswijzer	9
2. Van huidige naar gewenste situatie	10
Gewenste situatie in Zoetermeer: een gezonde generatie in 2040	13
Huidige situatie in Zoetermeer	15
3. Integraal preventief gezondheidsbeleid	20
4. Onze doelen en aanpak voor 2023 t/m 2026	24
5. Organisatie en governance	28
Samenwerking binnen de gemeente	30
Samenwerking met onze partners	31
Samenwerking in regio Haaglanden	31
6. Begroting	32
7. Communicatie	36
Interne projectcommunicatie en verbinden van samenwerkingspartners	39
Procesbewaking	39
Borging	39
8. Monitoring en evaluatie	40
Metten en weten	43
Monitoring en evaluatie	43
<i>Bijlage 1: Relevante data</i>	45
<i>Bijlage 2: Uitwerking van de doelen per thema van de brede SPUK</i>	46
<i>Bijlage 3: Overzicht van huidige en gewenste situatie</i>	58
<i>Bijlage 4: Partner- en inwonerparticipatie</i>	62

Inleiding

Aanleiding

Het bevorderen van gezondheid is een breed maatschappelijk vraagstuk

In vergelijking met mensen met een laag inkomen en laag opleidingsniveau, leven mensen met een hoog inkomen en hoog opleidingsniveau gemiddeld genomen niet alleen zes jaar langer, maar ook vijftien jaar langer in goede gezondheid. Gezondheidsverschillen ontstaan door een diversiteit aan factoren en actoren. Zo speelt de persoonlijke omgeving, opvoeding, opleiding en leefstijl een rol. Maar ook sociaaleconomische factoren zoals voldoende bestaanszekerheid, het volwaardig kunnen participeren in de samenleving, het beschikken over een sociaal netwerk, een prettige fysieke leefomgeving en voldoende toegang tot passende zorg en ondersteuning spelen een rol bij de mate van gezondheid en veerkracht die mensen ervaren. Vergeleken met de rest van Nederland kent Zoetermeer veel uitdagingen op het gebied van bestaanszekerheid en gezondheid gerelateerde aspecten¹.

Een landelijke verschuiving naar preventie en gezondheid

De vraag naar zorg in Nederland groeit en zorgkosten stijgen. Voor de houdbaarheid en toegankelijkheid van zorg en ondersteuning, is een preventieve manier van denken en werken noodzakelijk. Het Gezond en Actief Leven Akkoord (hierna: GALA) is een landelijk akkoord waarin de Rijksoverheid, gemeenten en zorgverzekeraars afspraken hebben gemaakt over hoe de lokale nota gezondheidsbeleid kan worden versterkt en duurzaam kan worden geborgd.

Met het plan Integraal werken aan een gezonde stad, een aanpak voor preventie- en gezondheidsbeleid 2023 – 2026 geeft de gemeente Zoetermeer invulling aan het GALA.

We sluiten aan bij het hoofddoel van het GALA: een gezonde generatie in 2040. We onderschrijven daarin, samen met onze lokale partners, GGD Haaglanden en zorgverzekeraars CZ en VGZ, de volgende gemeenschappelijke doelen:

- terugdringen gezondheidsachterstanden (waaronder Kansrijke Start)
- een gezonde fysieke leefomgeving die uitnodigt tot bewegen en ontmoeten
- het versterken van (de verbinding met) de sociale basis
- een gezonde leefstijl
- versterking van de mentale weerbaarheid en mentale gezondheid
- vitaal ouder worden
- domeinoverstijgende inzet vanuit een regionale preventie-infrastructuur

1. www.waarstaatjegemeente.nl.

Een integraal plan van aanpak zorgt voor meer samenhang in ons gezondheidsbeleid

Sportakkoord II is een vervolg op het huidige Sportakkoord, waarin lokale samenwerking een centraal thema is. Aan het GALA en het Sportakkoord II is een brede SPUK verbonden, gericht op het ontwikkelen van een samenhangende lokale aanpak op het gebied van gezondheid, sport en bewegen én sociale basis. De gemeente Zoetermeer kiest ervoor de thema's binnen deze brede SPUK in samenhang met elkaar te brengen via de principes van Positieve Gezondheid². Met een integraal plan van aanpak voor GALA en in het Sportakkoord II maken we concrete samenhangende afspraken over verschillende gemeentelijke beleidsterreinen heen, gericht op gezondheidsbevordering van inwoners binnen onze gemeente. Zo ontstaat er een integraal preventief beleid³ in onze gemeente. Door op onderdelen waar dat meerwaarde heeft over gemeentelijke grenzen heen te werken, ontstaat ook regionaal een meer integrale preventieve aanpak. We monitoren en evalueren de afspraken in dit plan, zodat ieder jaar inzicht ontstaat in de (tussentijdse) resultaten en zo nodig kan worden bijgestuurd.

Het integraal plan van aanpak raakt aan lokale, regionale en landelijke ontwikkelingen

Parallel aan het integrale plan dat in het kader van de brede SPUK wordt ontwikkeld, stelt gemeente Zoetermeer een lokale nota preventief gezondheidsbeleid op. Deze nota vormt een langetermijnvisie voor waar we naartoe werken richting 2040 met een concreet kader voor 2023-2026. We gaan in op preventie voor alle inwoners, met focus op kwetsbare inwoners met een hogere zorgvraag (zoals inwoners met een lagere sociaaleconomische status en ouderen), jeugd (gezonde school-aanpak, gezonde kinderopvang), een gezonde leefomgeving en (gezonde leefstijl voor) jong senioren om zorgkosten op latere leeftijd te voorkomen.

Het integrale plan van aanpak raakt ook aan andere ontwikkelingen binnen en buiten Zoetermeer. Zo raakt het direct aan het Integraal Zorgakkoord (IZA), waarvoor organisaties in de zorg eind 2022 een akkoord hebben gesloten. Het IZA heeft als doel de zorg voor de toekomst goed, toegankelijk en betaalbaar te houden. Ook raakt het aan Zoetermeer 2025⁴. Deze vereniging speelt voor onze gemeente een belangrijke rol in het Integrale Zorgakkoord waar zij zich samen met de gemeente en zorgverzekeraar sterk maken voor een regioplan gericht op de toekomst.

Een andere ontwikkeling binnen de context van het integrale preventie- en gezondheidsbeleid, is de visie Zoetermeer 2040⁵. Deze stadsbrede beleidsvisie geeft antwoord op de vraag wat er nodig is om te zorgen dat Zoetermeer ook op langere termijn een prettige stad blijft, waar iedereen fijn kan wonen, werken en recreëren. Vanuit verschillende domeinen is in Zoetermeer beleid ontwikkeld dat bijdraagt aan het verwezenlijken van de visie Zoetermeer 2040. De Cultuurvisie 2030 is hier een voorbeeld van, die expliciet inzet op het breder toepassen van culturele activiteiten in de uitdagingen van het Sociaal Domein.

2. *Positieve Gezondheid is een bredere kijk op gezondheid, uitgewerkt in zes dimensies. De brede benadering van Positieve Gezondheid draagt bij aan het vermogen van mensen om met de fysieke, emotionele en sociale uitdagingen in het leven om te gaan en zoveel mogelijk eigen regie te voeren (Bron: institute for positive health).*

3. *Bij integraal beleid werken verschillende organisaties uit het sociaal en medisch domein, zowel op lokaal als regionaal niveau, samen aan preventie en gezondheid.*

4. *Zoetermeer 2025 is de vereniging waarin organisaties binnen onze gemeente vanuit een verenigingsstructuur werken aan integrale samenwerking om zorg en welzijn voor inwoners te verbeteren, dichtbij huis te organiseren en voor iedereen toegankelijk en betaalbaar te houden.*

5. *Zoetermeer 2040 is een langetermijnvisie op de sociale, economische en ruimtelijke ontwikkeling van de gemeente Zoetermeer.*

De relatie tussen IZA en GALA

De VNG heeft namens gemeenten zowel het IZA als het GALA ondertekend. Gemeenten hebben daarmee een verantwoordelijkheid om zich, samen met zorgpartijen en partners in het sociaal domein, in te zetten voor een toekomstbestendig zorgstelsel én een gezonde generatie in 2040. Met het IZA buigen partijen zich over de opgaven die er zijn in het zorgstelsel. Het gaat daarbij bijvoorbeeld over inzetten op gezondheid en welzijn door het inperken van instroom naar de curatieve zorg. Ook dienen gemeenten en zorgverzekeraars zich in te zetten voor het opzetten van een regionale preventie-infrastructuur en het verbeteren van de samenwerking tussen de eerstelijnszorg en het sociaal domein.

Het GALA beoogt te bouwen aan het fundament voor een gerichte lokale en regionale aanpak op het gebied van preventie, gezondheid en sociale basis. Rijksoverheid, gemeenten, zorgverzekeraars en GGD 'en, staan samen aan de lat om samenhang te organiseren en domein overstijgend resultaat te boeken op de inhoudelijke doelen uit het GALA. Zij dienen daarmee allemaal bij te dragen aan de beweging naar 'de voorkant' waarbij een gezonde samenleving centraal staat.

Leeswijzer

In dit document is opgenomen hoe de gemeente Zoetermeer over de verschillende beleidsterreinen heen, toe wil werken naar een gezonde inwonerspopulatie en welke doelen we daarbij voor ogen hebben. Vanwege de deadline om de middelen voor bekostiging via de brede SPUK uitkering van het rijk veilig te stellen, is ervoor gekozen de doelen op stadsniveau te formuleren en de aanpak op hoofdlijnen uit te werken.

Komende maanden wordt dit via de methode van datagedreven werken⁶ geconcretiseerd, waarbij in overleg met partners en inwoners van Zoetermeer wordt bepaald wat op wijk- en/of doelgroepniveau nodig is om de doelen te behalen, inclusief concrete mijlpalen en bijbehorende planning.

Hoofdstuk 2

De huidige situatie in Zoetermeer en waar we in 2040 naar toe werken. Zie bijlage 1 met relevante data uit onder andere het stadsbeeld Zoetermeer. Zie bijlage 3 voor een kort overzicht over de huidige en de gewenste situatie en de uitdagingen waar we voor staan.

Hoofdstuk 3

Hoe kijken we binnen Zoetermeer aan tegen integraal gezondheidsbeleid?

Hoofdstuk 4

Kern van het plan met de doelen en beoogde resultaten. De thema's van de brede SPUK geplot onder de 6 kernthema's van positieve gezondheid. Zie bijlage 2 voor de uitwerking per thema.

Hoofdstuk 5

Uitwerking van de interne samenwerking, samenwerking met diverse partners en met inwoners. Zie bijlage 4 voor het participatieplan.

Hoofdstuk 6

Procesbeschrijving om in het najaar van 2023 te komen tot een begroting voor 2024 t/m 2026.

Hoofdstuk 7

Het communicatieproces.

Hoofdstuk 8

Monitoring en evaluatie.

6. Beslissingen nemen op basis van feiten.

Van
huidige
naar
gewenste
situatie

In 2021 werd de propositie *'De winst van het sociaal domein'*⁷ gepubliceerd door VNG. In dit propositievoorstel is te lezen dat drie met elkaar samenhangende opgaven (het herstellen van bestaanszekerheid, het vergroten van kansengelijkheid en het makkelijker maken van gezond leven) essentieel zijn als we toe willen werken naar een gezonde en gelukkige populatie. De kern is het investeren in het sociaal domein om uiteindelijk maatschappelijk te kunnen besparen en te komen tot een vitale en inclusieve samenleving.

In de eveneens in 2021 aangenomen beleidsvisie Cultuurvisie 2030 ligt een expliciete focus om met lokale culturele programmering een bijdrage aan het prettiger, leefbaarder en socialer te maken van de stad. Alle inwoners moeten de kans krijgen deel te nemen en samen met partners in het sociaal domein wordt hier nu al werk van gemaakt.

In Zoetermeer zetten we ons al jaren, samen met diverse partners, in voor een gezonde stad. We beginnen dus niet vanaf nul. Maar tegelijkertijd hebben we op het gebied van bestaanszekerheid, vergroten van kansengelijkheid en het makkelijker maken van gezond leven nog wel wat slagen te maken. Want pas als aan de eerste levensbehoeften is voldaan, hebben inwoners ruimte om te werken aan hun gezondheid en welzijn.

Gewenste situatie in Zoetermeer: een gezonde generatie in 2040

Het gewenste toekomstbeeld:

Zoetermeer is in 2040 een stad met een diverse samenleving. Er is een prettige sociale omgeving en levendigheid. Er is sprake van een aangenaam niveau van welzijn in Zoetermeer. De stad is in balans en de neergaande lijn met betrekking tot gezondheid(sachterstanden) is omgebogen in een opwaartse beweging. Dat gaat bijvoorbeeld om aandacht voor de omgeving waar kinderen opgroeien en om het bestrijden van eenzaamheid. Door groeiende aandacht voor preventieve strategieën voor sociale dienstverlening (schulden, jeugd, werk en inkomen, eenzaamheid, etc.) en gezondheidszorg (in samenhang met onder andere leefomgeving, inclusie, onderwijs, schulden en andere sociaalmaatschappelijke factoren)⁸.

Door het verbreden en versterken van de sociale basis is de sociale cohesie binnen de stad krachtiger geworden. We richten ons op positieve gezondheid. Het accent ligt niet op ziekte en kwetsbaarheid, maar op veerkracht en een gezond leven. Wij willen dat iedere stadsbewoner kan aansluiten en meedoen en zich bewust is van wat gezond leven inhoudt en hoe hieraan te werken. De rijke sociale basis die de stad kent, draagt hieraan bij en is een krachtig middel voor de beweging naar de voorkant. Het ondersteunen van stads- en buurtgerichte initiatieven, mantelzorgers en vrijwilligers is hierbij van groot belang. Ook organisaties die zich richten op samenlevingsopbouw zijn van grote waarde. Zij bevinden zich tussen de inwoners, signaleren, verbinden en ondernemen actie om de sociale cohesie te herstellen of bevorderen. In 2040 nodigt de leefomgeving uit om te bewegen, te sporten en te ontmoeten en draagt daarmee in brede zin bij aan de gezondheid van onze inwoners. Daarbij is ook aandacht voor bescherming van de gezondheid van inwoners. We zien dat organisaties zich hebben gevestigd die de gezondheid van Zoetermeerders stimuleren. Mensen voelen zich thuis en kijken naar elkaar om (helpen van je burens, evenementen op subwijkniveau, rekening houden met elkaar). Verder staan het versterken van mentale gezondheid en zelfzorg centraal. Jongeren zijn zich bewust van de risico's van middelen, denken mee over alternatieven en maken van daaruit eigen verantwoorde keuzes. Zo ontstaat er een middelenvrije generatie, waarin voor zowel jong als oud de eigen regie op gezondheid is versterkt.

⁸. Bron: Zoetermeer 2040.

Om tot de gewenste situatie te komen, moeten we weten wat de huidige situatie is en wat we dan moeten doen. Hieronder schetsen we de huidige situatie in Zoetermeer, waarin we ingaan op het gezondheidsbeeld van onze stad. Vervolgens geven we op hoofdlijnen aan welk beleid en plannen er al zijn rond de thema's van de brede SPUK en komen we tot een toekomstbeeld voor 2040. Dit toekomstbeeld is de gewenste situatie waar we met dit integrale plan naartoe werken. Voor ieder thema opnieuw geldt dat de basis op orde moet zijn.

In Zoetermeer sluiten we aan bij het hoofddoel van het GALA: een gezonde generatie in 2040. We onderschrijven daarin, samen met onze lokale partners, GGD Haaglanden en zorgverzekeraars CZ en VGZ, de volgende gemeenschappelijke doelen:

- terugdringen gezondheidsachterstanden (waaronder Kansrijke Start)
- stimuleren van een gezonde fysieke leefomgeving die uitnodigt tot bewegen en ontmoeten
- het versterken van (de verbinding met) de sociale basis
- stimuleren van een gezonde leefstijl
- versterking van de mentale weerbaarheid en mentale gezondheid
- vitaal ouder worden
- domeinoverstijgende inzet vanuit een regionale preventie-infrastructuur

Een gezonde generatie in 2040 vraagt een werkelijke omslag in het denken en doen als publieke sector. Met de komst van zowel het GALA als IZA is daar een eerste stap in gezet. De komende jaren is het aan gemeenten en alle organisaties in de zorg om door te bouwen. Alleen als écht blijvend wordt ingezet op preventie en gezondheid, kunnen we de beweging naar de voorkant maken met elkaar. Dat vraagt om andere manieren van organiseren, financieren en keuzes maken tussen gemeenten, zorgverzekeraars en de Rijksoverheid.

Samenvatting gewenste situatie in Zoetermeer: een gezonde generatie in 2040

In 2040 is Zoetermeer een stad met een diverse samenleving, een prettige sociale omgeving en levendigheid. Er is aandacht voor de omgeving waar kinderen opgroeien, schulden zijn minder, jeugd voelt zich prettig, er is voldoende werk en inkomen en de eenzaamheid in onze gemeente is verteruggedrongen⁹. Mensen voelen zich thuis en kijken naar elkaar om. Om zo samen een veerkrachtig en gezonde leven te kunnen leiden in onze gemeente.

Huidige situatie in Zoetermeer

Gezondheidscijfers van onze inwoners

De komende jaren staat Zoetermeer als het gaat om gezondheid voor een enorme uitdaging. De regio vergrijsst sneller dan de rest van Nederland. Het aantal huishoudens met problematische schulden ligt hoger dan landelijk gemiddeld, wat zich vooral in een aantal wijken concentreert¹⁰. De vraag naar zorg en welzijn gaat toenemen terwijl er niet meer zorgpersoneel, mantelzorgers en middelen komen. Bovendien heeft de coronapandemie laten zien hoe kwetsbaar gezondheid is en hoe de zorgcapaciteit in korte tijd onder enorme druk kan komen te staan.

Als we op dezelfde voet doorgaan, lopen we vast. Dan kunnen we niet meer aan de vraag naar zorg en welzijn voldoen. Er ontstaan wachtlijsten en de kwaliteit komt in gevaar. We moeten nog meer doen dan we al doen. Een gezond Zoetermeer, dat doen we samen. In 2023 is een stadsbeeld gevormd van de huidige en de toekomstige zorgvraag. Dat beeld gaat over:

- Demografische groei binnen Zoetermeer;
- Gezondheid, leefstijl, participatie en vaardigheden van de Zoetermeerse inwoners;
- Arbeidsmarktontwikkelingen en -prognoses;
- Kosten voor zorg en welzijn.

Een overzicht van de meest opvallende cijfers is opgenomen in bijlage 1 van dit plan. We zien vanuit dit beeld een aantal kwetsbare groepen ontstaan, waar we de plannen in dit integrale plan op toespitsen:

- Zoetermeeders leven minder gezond, bewegen minder en hebben meer chronische aandoeningen vergeleken met Nederlanders in het algemeen. Chronische aandoeningen als COPD, dementie, diabetes, stemmingsstoornissen en beroerten komen steeds vaker voor.
- Meer dan de helft van de Zoetermeeders heeft overgewicht.
- Zoetermeer heeft meer overbelaste mantelzorgers dan gemiddeld in Nederland. Het mantelzorgpotentieel neemt verder af door de groei van het aantal 85-plussers¹¹.
- Vier op de tien inwoners van 19 jaar en ouder voldoet niet aan de Nederlandse Norm Gezond Bewegen (NNGB).
- Zoetermeeders van 18 jaar en ouder ervaren vaker stress dan gemiddeld in Nederland. Stress en depressie zijn nagenoeg gelijk aan het landelijk gemiddelde: bijna de helft van de Zoetermeeders ervaart hierin een matig tot hoog risico.

Huidig preventie- en gezondheidsbeleid

Er gebeurt al veel in Zoetermeer rond de thema's die terugkomen in de brede SPUK. De hoofdlijnen van het beleid op de verschillende thema's van de brede SPUK geven we hieronder weer. Per thema schetsen we kort waar de uitdaging ligt. In bijlage 2 en bijlage 3 zijn respectievelijk een uitgebreidere uitwerking per thema en een tabel met huidige en gewenste situatie opgenomen.

Sportakkoord

In 2020 heeft Zoetermeer, in navolging op het Nationaal Sportakkoord, een lokaal sportakkoord afgesloten. Dit akkoord activeert sportaanbieders om nieuw aanbod te realiseren, samenwerkingen aan te gaan en sportaanbieders te versterken.

De brede SPUK moet leiden tot verdere concretisering van de doelen en versterken van de verbinding tussen sport en andere gezondheidsaspecten.

Brede regeling Combinatiefuncties

Met de inzet van combinatiefunctionarissen op sport en op cultuur draagt de gemeente Zoetermeer bij aan het versterken van het sport-, beweeg- en cultuuraanbod. De combinatiefunctionarissen organiseren activiteiten vanuit de Gemeente en vanuit culturele instellingen en bereiken jaarlijks duizenden Zoetermeeders met honderden activiteiten voor jong en oud. Het beeld is dat hierdoor meer mensen actief betrokken raken bij en deelnemen aan sport, bewegen en cultuur en daarmee gezonder, actiever en fitter worden. Waar mogelijk wordt een koppeling gemaakt tussen verschillende domeinen (sport, cultuur, welzijn, onderwijs, etc.). De combinatiefunctionarissen cultuur dragen bij aan de doelstellingen van de Cultuurvisie 2030, met een focus op het creëren van passend aanbod voor (speciaal) onderwijs, het creëren van wijkgericht aanbod én het toegankelijk maken van cultuur in de breedste zin van het woord. Met de brede SPUK wordt een domeinoverstijgende inzet van combinatiefunctionarissen voor het bereiken van stadsbrede gezondheidsdoelstellingen en doelstellingen uit de sportagenda verder vormgegeven.

10. Dashboard van waarstaatjegemeente.nl.

11. Het mantelzorgpotentieel wordt uitgedrukt in het aantal 50- tot 65-jarige mantelzorgers per 85-jarig en ouder persoon. Bron: www.regiobeeld.nl.

Terugdringen gezondheidsachterstanden

Gezondheidsachterstanden kennen diverse oorzaken, zoals eenzaamheid, laag inkomen, stress door schulden of het gevoel niet mee te kunnen doen in de samenleving. Ook laaggeletterdheid en overgewicht hebben direct effect op gezondheid. Met het programma 'voel je goed' wordt ingezet op mensen die laaggeletterd zijn en overgewicht hebben. Hier speelt ook de sportagenda op in met als speerpunt 'alle Zoetermeerders zijn actief'. De inzet van combinatiefunctionarissen is hier (deels) op gericht. Verder kent Zoetermeer wijktuinen waar activiteiten worden aangeboden gericht op het verbouwen van groente en fruit en het stimuleren van gezond eten en wordt op een aantal lagere scholen een schoolontbijt verstrekt. Met de brede SPUK zetten we in op het beter bereiken van de doelgroep en het verder verbinden van de diverse initiatieven die Zoetermeer al kent.

Eén tegen eenzaamheid

Zoetermeer kent een aanpak van eenzaamheid met als centrale pijler de brede lokale community tegen eenzaamheid. Zo'n 170 deelnemers uit welzijn, sport, cultuur, vrijwilligers, levensbeschouwelijk en ondernemers hebben de krachten gebundeld om eenzaamheid in Zoetermeer te voorkomen en te bestrijden vanuit de visie 'iedereen kan iets doen om de eenzaamheid van een ander een klein beetje te helpen doorbreken'. Activiteiten rondom bewustwording, signalering en het doorbreken van eenzaamheid¹² vormen de basis van de aanpak. De effecten van de community tegen eenzaamheid zijn merkbaar, doordat steeds meer mensen de community leren kennen, nieuwe deelnemers de netwerkbijeenkomsten bezoeken en via themagroepen samen nieuwe initiatieven ontwikkelen en/of bestaande activiteiten verbinden. Met de brede SPUK wordt de huidige aanpak verder doorgezet en verbonden met andere gezondheidsinitiatieven. Specifiek kijken we hoe we de fysieke ruimte kunnen gebruiken om eenzaamheid nog beter te bestrijden.

Kansrijke start

De periode van zwangerschap tot een kind 2 jaar is (de eerste 1.000 dagen) is zeer belangrijk in de ontwikkeling van een kind. De fysieke en mentale gezondheid van een kind en de (aanstaande) ouders voor, tijdens en na de geboorte, blijkt een belangrijke voorspeller voor hoe het kind zich verder ontwikkelt. Binnen het programma Kansrijke Start zetten we in op passende ondersteuning. Deze ondersteuning is specifiek gericht op zwangeren en ouders met extra kwetsbaarheden. Alle kinderen verdienen een Kansrijke Start, zowel lichamelijk als psychisch, waardoor ze minder risico hebben op het ontwikkelen van gezondheidsproblemen. Met de brede SPUK zoeken we een betere verbinding tussen het sociale en het medische domein en meer aansluiting bij de regionale ketenaanpak.

Mentale Gezondheid

Via subsidies aan diverse (GGZ) instellingen worden kinderen, jongeren en volwassenen voorgelicht over omgaan met en opgroeien in een omgeving met psychische of verslavingsproblematiek. Verder bekostigt de gemeente, samen met de zorgverzekeraar, de inzet van een preventieverpleegkundige voor het vroegtijdig ontdekken van (mentale) zorgvragen en de inzet van bemoeizorg naar aanleiding van meldingen bij onder andere het Meldpunt Bezorgd.

Met de brede SPUK willen we komen tot één loket dat voor iedereen eenvoudig en oordeelsvrij te vinden is en tot een betere samenwerking en samenhang tussen partners die nu al bijdragen aan mentale gezondheid van onze inwoners. We kijken specifiek naar de rol van de fysieke buitenruimte voor de mentale gezondheid van kinderen.

¹². Voorbeelden van activiteiten zijn het initiatief 'Kom Erbij met workshops op scholen, een conferentie en een festival' voor jongeren, een zomerprogramma voor ouderen, de week tegen eenzaamheid en in de kerstperiode voor ouderen Magisch Zoetermeer. Andere activiteiten zijn culturele activiteiten via De Wijck, ontmoetingsactiviteiten in diverse wijkcentra, de Lief en Leedstraten (inmiddels ruim 80), het netwerk bewegen van Zoetermeer 2025 en, de drie stadsboerderijen en de wijktuinen die een perfecte plek vormen voor sociale contacten en tegen eenzaamheid.

Aanpak overgewicht en obesitas

Voor 2023 heeft Zoetermeer een Lokaal Preventieakkoord afgesloten. Het Lokaal Preventieakkoord is eind 2022 afgesloten en betreft een lokale vertaling van het Nationale Preventieakkoord uit 2018 en sluit aan bij de Zoetermeerse 'Visie Lokaal Gezondheidsbeleid'. De focus van het Lokaal Preventieakkoord ligt op het terugdringen van overgewicht en bevat concrete maatregelen die zich richten op onder andere een gezond gewicht van de inwoners. Er wordt doorlopend voorlichting gegeven over overgewicht en gezonde leefstijl door Goudenhart diëtisten en via de GGD wordt ingezet op een Gezonde School aanpak. Daarnaast krijgen inwoners ouder dan 55 jaar een fitscan aangeboden en wordt door vijf leefstijlcoaches via EZZ de Gezonde Leefstijl Interventie (GLI) aangeboden. Via InZet wordt met het programma 'voel je goed' gericht ingezet op de aanpak van overgewicht in combinatie met laaggeletterdheid. Op dit moment is de Zoetermeerse Aanpak Gezond Gewicht (ZAGG) in ontwikkeling, waarin de programma's Jongeren op Gezond Gewicht (JOGG), Kind naar Gezond Gewicht (KnGG) en het partnerschap Overgewicht Nederland (PON) in een drie jaar durende pilot worden samengebracht om te komen tot een netwerk rondom overgewicht/obesitas gekoppeld aan een gezonde leefomgeving. Kern van het netwerk en de nieuwe aanpak is, dat naast het bestrijden van overgewicht en obesitas ook wordt ingezet op behoud van een gezond gewicht.

Met de brede SPUK willen we de samenwerking tussen partners bevorderen via netwerkvorming en willen we (nog) meer verbinding leggen met sport en combinatiefunctionarissen.

Versterken sociale basis

Een speerpunt en kracht van de Zoetermeerse sociale basis is netwerkvorming. Deze netwerken, die bestaan uit ambtenaren, organisaties uit de sport, cultuur en maatschappelijke sector en inwoners bevinden zich in verschillende fasen van ontwikkeling. Voorbeelden hiervan zijn 'Community tegen Eenzaamheid', Zoetermeer voor Elkaar (vrijwilligersondersteuning), 'Eten en ontmoeten', de Toegankelijkheidsraad Zoetermeer en het Netwerk inclusie en diversiteit. Met de netwerken zorgen we ervoor dat beleid en de behoefte van inwoners beter op elkaar aansluiten. Er is ruimte voor eigenaarschap, innovatie en schaalbaarheid.

De brede SPUK helpt bij het aanbrengen van meer samenhang en samenwerking in het versterken van de sociale basis en in kennisbevordering en een goede doorverwijzingsstructuur.

Leefomgeving

De activiteiten van de combinatiefunctionarissen dragen bij aan een prettigere leefomgeving. Ze worden in samenwerking met de afdeling Veiligheid, Vergunningen en Handhaving (VVH) ingezet om meer aanwezig te zijn in buurten waar de leefomgeving als onplezierig of onveilig wordt ervaren door inwoners. Door het organiseren van laagdrempelige culturele activiteiten in de wijk wordt de leefomgeving verrijkt; inwoners ontmoeten elkaar, er ontstaan nieuwe initiatieven én daarmee ontstaat levendigheid in de wijk. Verder hebben met name de stadsboerderijen en de wijktuinen een rol als het gaat om het verbeteren van de leefomgeving. Het zijn natuurlijke plekken met dieren en er heerst een rustige fijne sfeer waar men prima kan ontspannen. Met het programma 'Duurzaam en groen' wordt gewerkt aan een aardgasvrije omgeving in 2040. Via groen en biodiversiteit wordt samen met stedenbouwkundigen en landschapsarchitecten ingezet op het bevorderen van een gezonde leefomgeving. Ook heeft Zoetermeer een veilig fietsnetwerk in de stad. De brede SPUK draagt bij aan de integrale samenwerking binnen het sociale en fysieke domein zodat over en weer expertise wordt ingezet ten bate van de gezondheid van onze inwoners.

Mantelzorg

Mantelzorg is in Zoetermeer uitbesteed aan het samenwerkingsverband InZet. Vanuit de gemeente geven we uitvoering aan de mantelzorgwaardering (via [Palet Welzijn](#)).

De brede SPUK draagt bij aan het opzetten en trainen van een mantelzorgermaatjesnetwerk en aan het herijken van mantelzorgwaardering, passen bij de huidige tijd en behoefte.

Opgroeien in een kansrijke omgeving en vroegsignalering alcoholproblematiek

Via subsidie wordt voorlichting gegeven op scholen over verslavende middelen (via de GRIP-aanpak). Daarnaast vervullen de combinatiefunctionarissen een belangrijke rol in het signaleren en voorkomen van verslavingsproblematiek. Door in te zetten op het werken met jongeren, door het creëren van een aansprekend cultureel aanbod, kan gestuurd worden op een gezonde levensstijl. Zoetermeer kent, naar wettelijke verplichting, een Preventie- en Handavingsplan alcohol (P&H-plan) Voor 2023 is het de gemeente Zoetermeer door onder andere Corona en door uitval van personeel niet gelukt een nieuw P&H plan op te stellen. Hierdoor loopt het oude plan door in 2023.

De brede SPUK helpt de samenwerking tussen stakeholders op te zetten en verder te brengen en toe te werken naar cultuurhubs en een verbinding met sport om middelengebruik terug te brengen.

Valpreventie

Voor de coronapandemie kende Zoetermeer een pilot 'Aanpak valpreventie', samen met de combinatiefunctionaris sport, een fysiotherapeut, diëtist Goudenhart en de GGD. Nadat dit tijdens de coronapandemie op een laag pitje is komen te staan, wordt het nu in samenwerking met de GGD weer opgepakt. Ook binnen BRAVO wordt aandacht gegeven aan valpreventie, onder andere door het organiseren van een fitscan waarin het traject valpreventie kan worden aangeboden.

Met de brede SPUK kijken we hoe we de doelgroep 55+ beter kunnen bereiken en (welzijns)partners beter kunnen betrekken bij de uitvoering van de aanpak valpreventie.

Welzijn op Recept

Met Welzijn op recept (WOR) wordt beoogd het welbevinden van inwoners met psychosociale problemen te verbeteren door deelname aan welzijnsactiviteiten. In Zoetermeer betreft dit een samenwerking tussen vooral de huisarts met de POH en de sociaal makelaar van palet Welzijn/ inZet. Tijdens corona is het aantal verwijzingen sterk verminderd, o.a. doordat welzijnsactiviteiten minder konden worden uitgevoerd. Ook drukte in de huisartsenpraktijk maakt dat WOR niet altijd op het netvlies staat bij de huisarts.

De brede SPUK wordt ingezet om de bekendheid bij zorgaanbieders met Welzijn op Recept te vergroten en om doorverwijzingen uit te breiden met sport en met cultuur.

3

Integraal preventief gezond- heidsbeleid

Een goede gezondheid is afhankelijk van tal van factoren¹³. Bijvoorbeeld een combinatie van gezonde leefstijl, genetische factoren, bestaanszekerheid en sociale cohesie in de woonomgeving. Dit betreft deels zaken die binnen de gemeente in verschillende domeinen worden opgepakt. Integraal werken betekent dat er samenhang is in de aanpak tussen verschillende elementen en domeinen¹⁴. Dat vraagt verbinding tussen wat er al gebeurt en samenwerking tussen verschillende beleidsdomeinen, verschillende partijen en met de inwoners.

¹³. *Determinants of Health Visualized* (qoinvo.com).

¹⁴. *Integraal werken: nog volop in ontwikkeling* | Mouisie.

Door inzichten te bundelen en domeinoverstijgend te werken, komen we tot een integraal beleid. Op die manier wordt ingezet op alle factoren die een rol spelen.

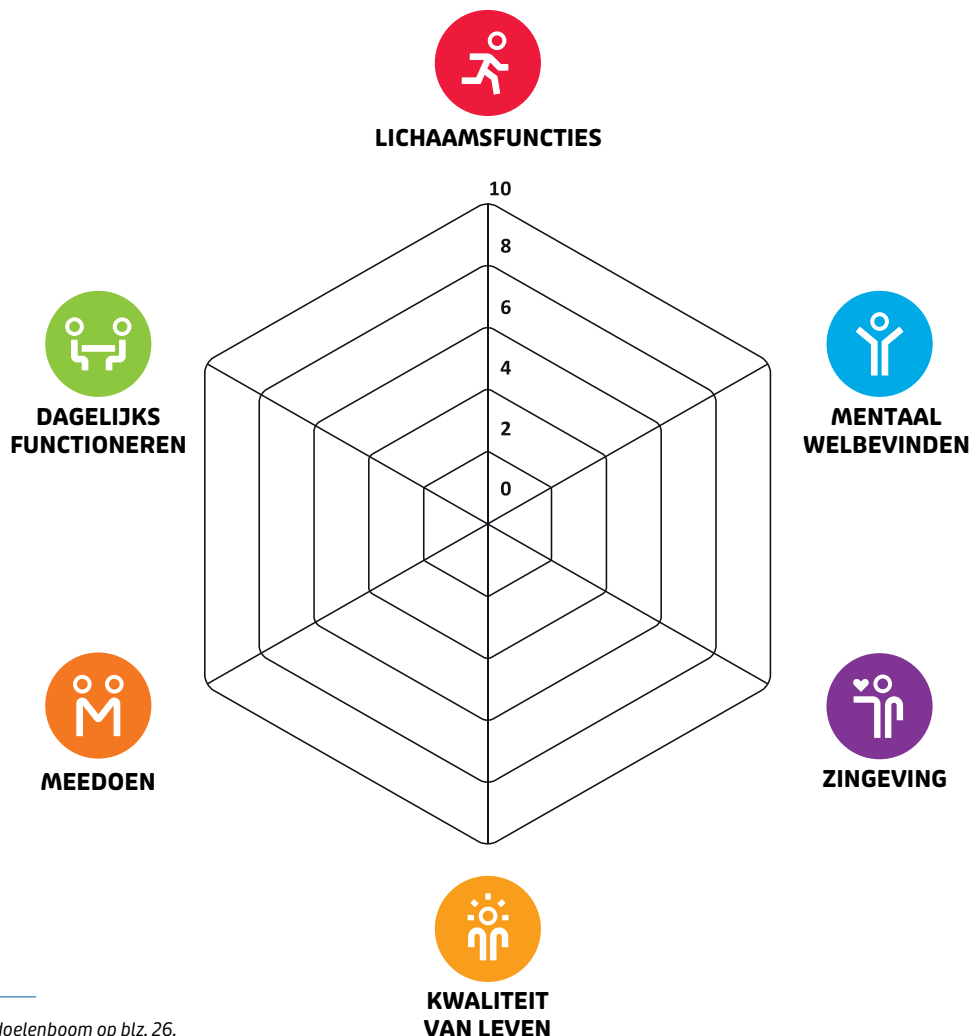
We zien een aantal succesfactoren voor effectief, integraal gezondheidsbeleid in Zoetermeer:

1. Samenwerken (binnen de gemeente, met lokale en regionale organisaties, partnerparticipatie, een gedeelde visie en aanpak ontwikkelen en inwoners betrekken (draagvlak creëren). Deze samenwerking en het betrekken van inwoners is in bijlage 4 in een participatieplan uitgewerkt.
2. Menskracht en middelen regelen. De benodigde menskracht volgt uit de concretisering van de plannen zoals we die samen met partners en inwoners vormgeven. De middelen om te komen tot integraal samenwerken zullen in beginsel uit de brede SPUK komen. Hoofdstuk 6 beschrijft het proces om in het najaar van 2023 te komen tot een begroting voor 2024 t/m 2026.

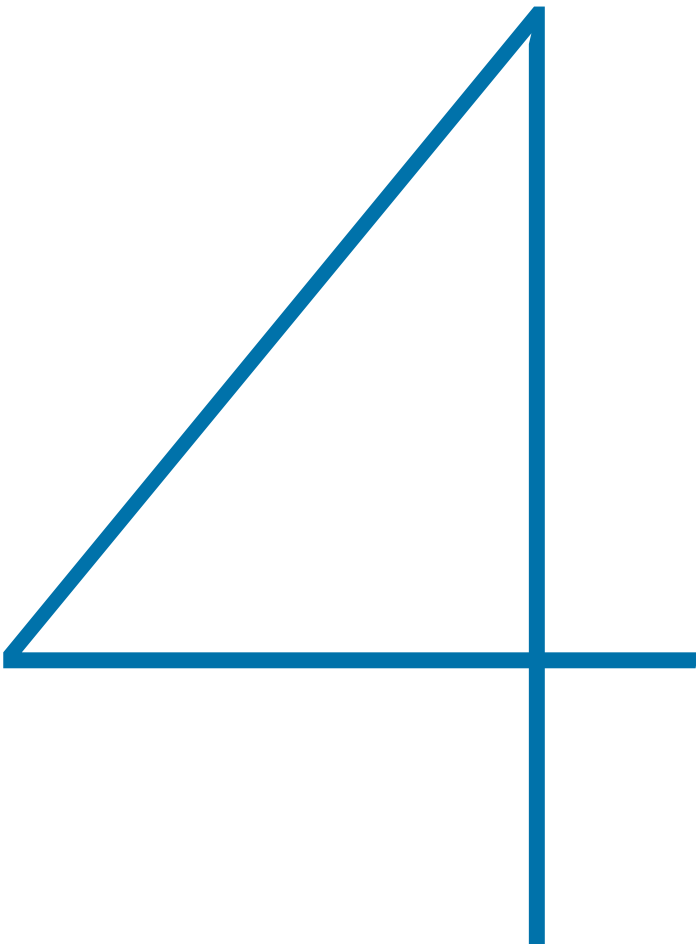
3. Verbinden van afzonderlijke gezondheidsthema's tot samenhangende doelen. In het schema hieronder zijn de zes principes van positieve gezondheid opgenomen. Vanuit deze principes hebben we algemene doelstellingen geformuleerd met een uitsplitsing naar de diverse thema's uit de brede SPUK¹⁵.

De verschillende thema's van de brede SPUK, op basis van de geformuleerde doelstellingen, meegegeven binnen de uitgangspunten van positieve gezondheid

- **Lichaamsfuncties:** bevorderen van gezond gedrag
- **Mentaal welbevinden:** bevorderen van de mentale veerkracht
- **Zingeving:** bevorderen van zelfontplooiingen
- **Kwaliteit van leven:** bevorderen van gezonde leefomgeving
- **Meedoen:** bevorderen van sociaal gedrag
- **Dagelijks functioneren:** bevorderen van gezondheidsvaardigheden

15. Zie hiervoor de doelenboom op blz. 26.

Onze
doelen en
aanpak voor
2023 t/m
2026

In dit onderdeel staan de doelen van Zoetermeer en wat daaruit volgende mijlpalen zijn om te behalen in Zoetermeer. De doelen zijn in lijn met de resultaten die centraal staan in het GALA. Ze zijn onderverdeeld over de jaren 2023 – 2026, waarbij het uitgangspunt is:

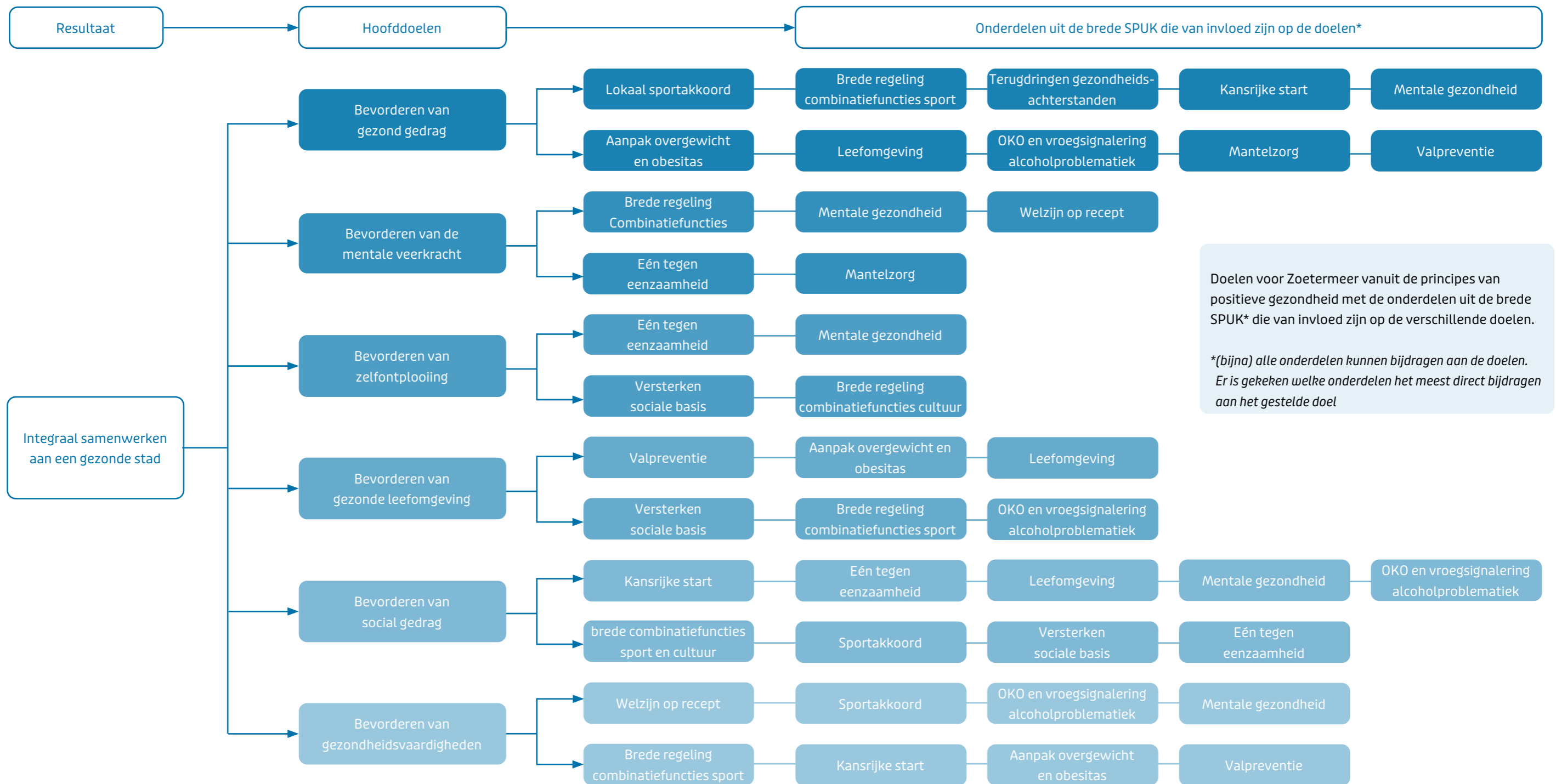
- **2023:** verkennen van behoeften en mogelijkheden
- **2024:** (verder) bouwen aan een (netwerk)structuur
- **2025:** integraal werken aan de toekomst
- **2026:** voortbouwen op succesvolle resultaten en efficiënte samenwerkingsrelaties

Vanuit de gedachte: hoe kunnen we dat wat er al gebeurt, nog beter neerzetten en hoe bouwen we dat wat er nog niet is, op een goede manier op. Samen met partners en inwoners wordt vervolgens gefinetuned waar en op welk niveau (wijkniveau, stadsniveau of regionaal) acties nodig zijn om de doelen te behalen.

Doelen

Vanuit de principes van positieve gezondheid staan in het overzicht op de volgende pagina de doelen voor de komende jaren geformuleerd. In samenspraak met stakeholders en inwoners bepalen we wat nodig is om (op wijkniveau of op stadsniveau) onderstaande doelen te behalen. In bijlage 2 van dit plan zijn de doelen en resultaten per brede SPUK

thema gespecificeerd. De verschillende thema's van de brede SPUK komen uiteindelijk samen in (sub) doelen. In workshops gaan we samen met partners de doelstellingen concretiseren en het gewenste effect definiëren. Aan de hand van dat effect komen we tot gewenste resultaten die in samenspraak met inwoners kunnen worden gespecificeerd op wijkniveau.

Doelen voor Zoetermeer vanuit de principes van positieve gezondheid met de onderdelen uit de brede SPUK* die van invloed zijn op de verschillende doelen.

*(bijna) alle onderdelen kunnen bijdragen aan de doelen. Er is gekeken welke onderdelen het meest direct bijdragen aan het gestelde doel

Organisatie en governance

Samenwerking binnen de gemeente

Een integraal plan biedt ons de mogelijkheid om integraal samen te werken. Dat doen we niet alleen met onze lokale en regionale partners, maar ook binnen de gemeente. Hierbij denken we aan:

- Een integraal kernteam van coördinatoren die de monitoring van het plan vormgeeft en uitkomsten actief deelt. Hierbij verkennen we de mogelijke rol van de gezondheidsverkeerstoren¹⁶ van Zoetermeer 2025, aangevuld met data vanuit de gemeente;
- Kwartaalbijeenkomsten rond alle thema's van het integraal plan;
- Vormgeven van meer integrale interne processen rond subsidieverstrekking en inkooptrajecten.

Voor een goede beheersstructuur zijn in ieder geval de volgende onderwerpen van belang:

Uitwerken beleidskader:

Voor beheersing van het uitvoeringsplan en de daarvoor beschikbare middelen dient een (meerjaren) uitvoerings- en begroting opgesteld te worden. Een door de raad vastgesteld beleidskader in de vorm van de nota gezondheidsbeleid vormt hiervan de basis.

Uitvoeringsplan en begroting:

Voor de uitvoering wordt een organisatie ingericht. De insteek daarbij is dat de ambtelijke verantwoordelijkheid aansluit bij de thema's zoals deze door het ministerie zijn bepaald en ook verantwoord moeten worden. Op het moment van schrijven van dit plan wordt intern verkend hoe een dergelijke organisatie eruit zou moeten zien (in relatie tot Zoetermeer 2040).

Ambtelijke betrokkenheid:

Wanneer de uitgangspunten van de lijnorganisatie worden gevolgd, dan zijn (in meer formele zin) de teammanager Netwerken (programma 2) en Afdelingshoofd Vrije Tijd (programma 4) de verantwoordelijken, en in minder formele zin eventueel andere functionarissen via gedelegeerde verantwoordelijkheden en bevoegdheden. Onderdeel hiervan is het sturingsvraagstuk: de organisatie van aansturing van ambtelijk functionarissen.

¹⁶ De gezondheidsverkeerstoren is het digitale verzamelpunt van data, rondom zorg en welzijn voor de gemeente Zoetermeer. Het brengt tevens de effecten van acties en ingezette veranderingen van Zoetermeer 2025 in beeld.

Bestuurlijke verantwoordelijkheid:

De brede SPUK valt onder gezondheidsbeleid en is daarmee in eerste instantie als programma de verantwoordelijkheid van wethouder ter Laak. De brede budgetverantwoordelijkheid ligt ook daar. Binnen het programma heb je verschillende onderdelen/thema's die onder andere wethouders vallen (sport, cultuur, jeugd, fysiek). Deze wethouders hebben ook de verantwoordelijkheid over het deelbudget van hun eigen onderdeel.

Rapportage:

Dit plan wordt vastgesteld via een collegebesluit. Vervolgens wordt het met de raad gedeeld. Periodiek, maar minimaal tweemaal per jaar, wordt de raad geïnformeerd over de voortgang en eventuele bijsturing. Het college wordt via een collegebrief op de hoogte gehouden van relevante ontwikkelstappen.

Verantwoording:

Voor de verschillende hoofddoelstellingen en subdoelstellingen (op themaniveau) worden indicatoren ontwikkeld om de juiste data te kunnen verzamelen en de voortgang te monitoren. In overleg met de groep datagedreven werken wordt een dashboard samengesteld. Belangrijk hierbij:

- Verbinding aan de doelstellingen en de indicatoren van genoemd beleidskader en gemeentelijke begroting
- Verbinding aan het verantwoordingskader van de Brede SPUK

Samenwerking met onze partners

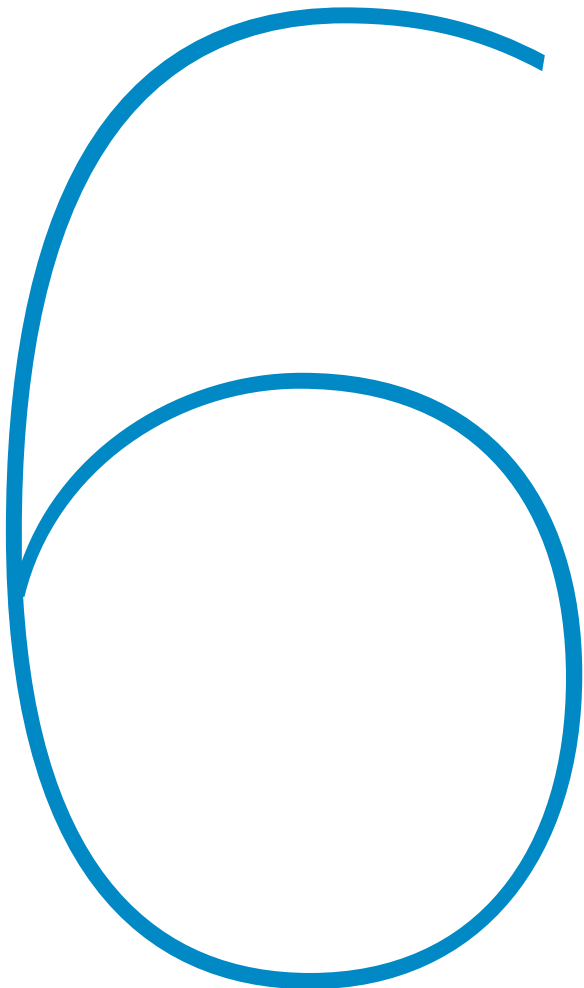
Binnen Zoetermeer kennen we de unieke situatie van het samenwerkingsverband Zoetermeer 2025. Een zorg- en welzijnsbrede samenwerking die als stevig fundament onder de gezondheidszorg ligt en die als basis kan dienen voor de lokale governance van zowel het GALA als de regionale samenwerking vanuit het IZA. Daarnaast hebben we diverse samenwerkingspartners in de stad die werken aan het preventief gezondheidsbeleid, maar ook partners in de culturele sector die met de inzet van combinatiefunctionarissen vaak indirect bijdragen aan het preventief gezondheidsbeleid. Deze samenwerkingspartners vormen een onmisbare schakel in het realiseren van de gestelde doelen. De verdere invulling van de wijze van samenwerking geven we de komende periode vorm in overleg met onze partners. Zie hiervoor ook bijlage 4.

Samenwerking in regio Haaglanden

Voor de samenwerking met de gemeenten in regio Haaglanden en de GGD, zijn we momenteel afspraken aan het maken. Het gaat dan met name over de kennis- en coördinatiefunctie van de GGD. De GGD ziet daarbij drie rollen voor zichzelf:

- Kennispartner in de regionale preventie-infrastructuur
- Adviesrol op het integrale plan en inhoudelijke advisering op onderdelen
- Regionale coördinatie- en regie-rol op ketenaanpakken

De afspraken voor de komende jaren komen terug in het definitieve integrale plan 2024 t/m 2026 dat we in het najaar van 2023 in samenwerking met onze partners vorm gaan geven.

Begroting

De begroting voor 2024 t/m 2026 wordt verder uitgewerkt op basis van de workshops die samen met onze samenwerkingspartners in Q3 en Q4 van 2023 worden georganiseerd (zie hiervoor hoofdstuk 8, monitoring en evaluatie). Het uitgangspunt daarbij is dat we in de workshop sessies komen tot concretisering van doelen en resultaten.

In het najaar gaan we met inwoners in gesprek om te bepalen wat waar en voor welke doelgroep nodig is om deze doelen en resultaten te behalen. Dit leidt tot een subsidiekader op basis waarvan partijen (meerjaren)plannen in kunnen dienen. Deze plannen vormen de basis voor de definitieve begroting voor de jaren 2024 t/m 2026.

Communicatie

Communicatie is voor de brede SPUK van groot belang. De samenwerkingspartners binnen de verschillende thema's moeten betrokken worden bij de verdere uitwerking van de doelen en ook voor de afdelingen binnen de gemeente is communicatie essentieel. Daarnaast is het belangrijk dat de inwoners van Zoetermeer op de hoogte zijn van de initiatieven en dat ze betrokken worden bij de concretisering op wijk- en doelgroepniveau via inwonersparticipatie.

Ook is het belangrijk om over het programma in zijn geheel te communiceren. Waarom is dit uitvoeringsprogramma in het leven geroepen en waar zit de (potentiële) gezondheidswinst voor de Zoetermeerders? Omdat het uitvoeringsprogramma zich richt op het bevorderen van de samenwerking tussen samenwerkingspartners van de gemeente en afdelingen, is het waardevol om te kijken waar de kansen liggen voor langdurige samenwerkingen.

De communicatie is onder te verdelen in onderdelen:

Interne projectcommunicatie en verbinden van samenwerkingspartners

- Het verbinden van de betrokken samenwerkingspartners en zorgen dat zij op de hoogte zijn van de ontwikkelingen.
- In kaart brengen van de inzet van externe communicatie. Wie zijn de doelgroepen? Wat is onze kernboodschap richting deze doelgroepen en wat willen wij met onze communicatie richting hen bereiken (bijvoorbeeld activeren en informeren)?
- Communicatieplanning en afstemming met betrokken samenwerkingspartners.

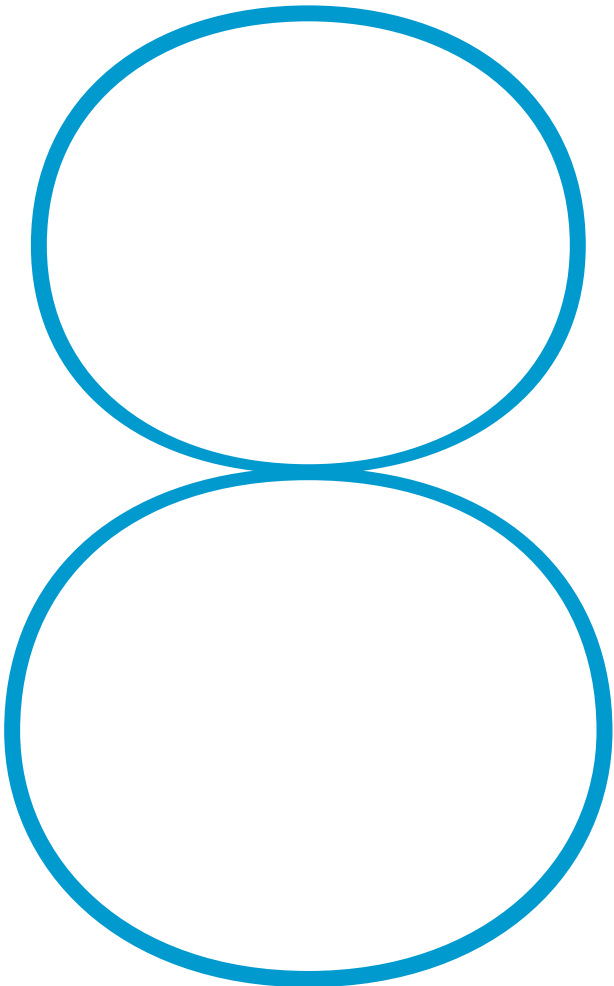
Procesbewaking

- Monitoren of de communicatieplanning volgens plan verloopt en of deze moet worden bijgestuurd;
- Het ontwikkelen van communicatiematerialen;
- Bijsturen op extra inzet op specifieke thema's, mocht dit nodig zijn;
- Afspraken maken met betrokken samenwerkingspartners over hun inzet op het gebied van communicatie en de verdeling die daarbij wordt gemaakt.

Borging

De verwachting is dat er met de dertien projectonderdelen een grote vraag komt naar communicatie. Daarom is voor de opstartfase een senior communicatieadviseur ingehuurd (tot in ieder geval eind 2023). Deze heeft de opdracht om de opstart van het project te doen. Naast de eerdergenoemde werkzaamheden is een ander deel van de opdracht om advies te geven over de communicatie inzet na 2023, hoe dit belegd zou moeten worden en hoe het programma geborgd kan worden.

Voor de periode van 2024 t/m 2026 komen we samen met de communicatieadviseur tot een integraal communicatieplan waarin partner- en inwonerparticipatie en de communicatiemiddelen worden gespecificeerd. In het plan komen communicatiedoelstellingen (zowel algemeen als gespecificeerd voor kwetsbare groepen), communicatieboodschappen, integrale communicatiemiddelen en resultaten terug. Dat communicatieplan wordt jaarlijks geactualiseerd.

Monitoring en evaluatie

We zetten in op goede (tussentijdse) monitoring en evaluatie. Dit is van belang voor het behouden van draagvlak voor ons beleid, voor het leren en mogelijk bijsturen en ten behoeve van het vieren van (grote en kleinere) successen. Ook krijgen we daarmee zicht op de impact van onze plannen.

Metten en weten

In Q4 2023 komen we tot een integraal monitoringsinstrument om de voortgang van het integrale plan inzichtelijk te maken:

- Vanuit de geformuleerde doelen komen we per thema in workshops (met voor dat thema relevante samenwerkingspartners en collega's) tot een concretisering van de doelen.
- We beschrijven gewenste resultaten¹⁷ en nemen dit op in een effectenboom.
- Vanuit de gedefinieerde resultaten concretiseren we de kansen (met bijbehorende interventies).
- We bepalen welke data nodig is om de resultaten te meten en te monitoren en zetten dit om in een dashboard. Daarbij wordt waar mogelijk gebruik gemaakt van bestaande databronnen zoals de gezondheidsverkeerstoren¹⁸ van Zoetermeer 2025.

Voor het opzetten van een goed data-analyse en monitoringssysteem werken we samen collega's van het initiatief datagedreven werken vanuit het programma sociale innovatie.

Monitoring en evaluatie

- Ieder kwartaal bespreken we de voortgang en uitvoering van het plan van aanpak met een kerngroep van coördinatoren voor de uitvoering van de verschillende akkoorden (GALA, Sportakkoord, IZA, preventieakkoord en de programma's op de verschillende GALA-thema's).
- We organiseren een jaarlijkse bijeenkomst waarbij we alle betrokken partners op de hoofddoelen en de adviesraad uitnodigen om in gesprek te gaan over de bevindingen vanuit de monitoring. De uitkomsten van dit gesprek gebruiken we om bij te sturen.
- De uitkomsten en inzichten uit de lokale monitoring delen we ook via landelijke monitorings- en evaluatie-instrumenten. Hiermee dragen we bij aan landelijke en regionale kennisdeling.

¹⁷. Deze doelen en resultaten worden na inwonerparticipatie verder uitgewerkt op (sub)wijkniveau.

¹⁸. De gezondheidsverkeerstoren is het digitale verzamelpunt van data rondom zorg en welzijn voor de gemeente Zoetermeer. Het brengt tevens de effecten van acties en ingezette veranderingen van Zoetermeer 2025 in beeld.

Bevolking¹⁹

- In 2023 is de demografische druk in Zoetermeer 0,75 en duidelijk hoger dan Nederland (0,70) en Zuid-Holland (0,68). Vanaf 2035 is de verwachting dat deze druk in Zoetermeer lager uitkomt dan voor Nederland. Naar verwachting daalt deze druk vanaf 2040 in Zoetermeer en Nederland, maar blijft hoog (>0,8).
- In vergelijking met Nederland ligt de levensverwachting bij 65 jaar in Zoetermeer hoger. Echter, de gezonde levensverwachting (het aantal jaar dat iemand gezond is) ligt lager dan gemiddeld. Dat komt doordat vrouwen in Zoetermeer bij 65 jaar een gezonde levensverwachting hebben van 12,7 jaar ten opzichte van 13,1 jaar landelijk;
- In Zoetermeer ligt het percentage inwoners ouder dan 18 jaar dat (heel) veel stress kent met 18,7% hoger dan het landelijk gemiddelde van 17,9%;
- Het aantal inwoners van Zoetermeer boven de 18 jaar met één of meer aandoeningen is 34,3% ten opzichte van 32,5% landelijk. De goed tot zeer goed ervaren gezondheid ligt in Zoetermeer met 77,7% lager dan de 78,4% landelijk;
- Zoetermeeders leven minder gezond, bewegen minder en hebben meer chronische aandoeningen vergeleken met Nederlanders in het algemeen. Inwoners hebben vaker Overgewicht, Comorbiditeit (twee of meer chronische aandoeningen tegelijkertijd), Diabetes mellitus type 2, Psychische problematiek, Een verminderde mobiliteit, Een rookverslaving en Last van eenzaamheid.
- De komende tien jaar groeit het aantal inwoners met chronische aandoeningen als COPD, dementie, diabetes, stemmingsstoornissen en beroerte. Voor dementie en beroertes is deze groei significant groter in Zoetermeer dan in gemiddeld Nederland.
- Zowel in Nederland als in Zoetermeer is het aandeel inwoners (18 jaar en ouder) met een normaal gewicht minder dan de helft. In Zoetermeer is dit percentage (45%) lager dan gemiddeld in Nederland (47,4%). Het percentage met ondergewicht in Zoetermeer (1,9%) is iets lager dan Nederland (2%).
- Zoetermeer kent ten opzichte van Nederland minder mantelzorgers en vrijwilligers. Door de groei van het aantal 85-plussers neemt het mantelzorgpotentieel af.

19. *Stadsbeeld Zoetermeer.*

20. *De sociaaleconomische status van een wijk geeft een belangrijke indicatie hoe het met de wijkbewoners gaat. In de zogenaamde SES-WOA-scores van het CBS wordt deze status bepaald door de financiële welvaart, het opleidingsniveau en het recente arbeidsverleden van huishoudens.*

21. Bron: KPMG-rapport *Uitwerking visie regio Zoetermeer, februari 2020.*

- Het CBS heeft voor het eerst (april 2022) cijfers over welvaart, opleidingsniveau en arbeidsmarktdeelname in onderlinge samenhang op laagregionaal niveau in kaart gebracht. Voor elke gemeente, wijk en buurt is. De gemiddelde SES-WOA score²⁰ van Zoetermeer is sinds 2014 tot en met 2018 gedaald. In 2019 is deze iets gestegen. De score ligt onder het gemiddelde voor heel Nederland. Met uitzondering van Oosterheem zijn alle wijken sinds 2014 verslechterd. De grootste daling zien we bij Meerzicht. Er zijn twee wijken die sinds 2014 zijn verslechterd, dit zijn Buytenwegh-De Leyens en Rokkeveen. Rokkeveen blijft desondanks de wijk met de hoogste SES-WAO score.

Arbeidsmarkt

De arbeidsmarkttekorten voor zorgkantorregio Haaglanden zijn naar verwachting vergelijkbaar voor Zoetermeer, maar door de sterkere vergrijzing in Zoetermeer is de verwachting dat deze relatieve nog groter zullen zijn. De werkdruk voor professionals is hoog. Tegelijkertijd is de instroom van nieuw zorgpersoneel in Zoetermeer in (met name) de ouderenzorg en ggz onvoldoende. Werkgevers moeten de handen ineen slaan, zodat zij mee kunnen bewegen met groei en krimp in de regio. Zoetermeer heeft volop mogelijkheden om samen vakkrachten te binden, expertise te delen en kwaliteit te borgen, bijvoorbeeld door personeel flexibel te laten werken over de grenzen van de eigen organisaties heen.

Kosten zorg en welzijn

Zoetermeeders gebruiken relatief meer eerstelijnszorg en ziekenhuiszorg dan de gemiddelde Nederlander: huisartsenzorg, medisch specialistische zorg en geestelijke gezondheidszorg. Maar ze maken minder gebruik van wijkverpleging en verpleeghuiszorg. In 2017 krijgen in Zoetermeer per 100.000 verzekerden 47.246 patiënten medisch specialistische zorg. De totale zorgkosten per verzekerde in Zoetermeer zijn €3.274. Dit is lager dan gemiddeld in Nederland (€3.615). Kosten die vallen binnen de Zorgverzekeringswet (met uitzondering van wijkverpleging en geestelijke gezondheidszorg) zijn echter hoger dan gemiddeld. Kosten voor de Wet langdurige zorg zijn in Zoetermeer per verzekerde veel lager dan gemiddeld²¹.

Lokaal sportakkoord

Welke doelen zetten we op in?

1. Zoetermeer kent een breder sport- en beweegaanbod bij sport- en beweegaanbieders en welzijnsorganisaties (waar nodig met eenmalige stimuleringsbijdrage) om meer Zoetermeerders in beweging te brengen.
2. Er is verbinding in de stad tussen verschillende sport- en beweegaanbieders en organisaties gericht op cultuur, gezondheid, welzijn en preventie.
3. Sportaanbieders in Zoetermeer en (openbare) sportfaciliteiten en -accommodaties geven aan te zijn versterkt ten opzichte van de situatie in 2023.
4. Het sportaanbod sluit aan op de wensen en behoeften van de inwoners van Zoetermeer

Welke resultaten horen hier (globaal over de jaren) bij?

- **2023** Het bestaande sportakkoord is gecontinueerd door het geactualiseerde Sportakkoord. Voor de doelen en activiteiten in het kader van het sportakkoord II verwijzen we naar dit geactualiseerde akkoord²². In 2023 is een combinatiefunctionaris Sport & Cultuur en Preventie aangesteld die vanaf 2024 sport, cultuur & bewegen, gezondheid & preventie, welzijn en sociale basis verder aan elkaar gaat verbinden.
- **2024** Er is een regiegroep die partners stimuleert om initiatieven te ontplooiën aansluitend op de behoeften van onze inwoners en die initiatief neemt om de acties zoals beschreven in het Sportakkoord verder uit te werken. De aanvraag van landelijke sportservices ter ondersteuning van sportaanbieders op diverse onderdelen maakt hier deel van uit. Er is aansluiting bij (initiatieven en acties van) de Beweegalliantie.
- **2025/2026** Er is een vindbaar aanbod van beweegprogramma's voor diverse doelgroepen.

Communicatie

De communicatie rondom het beweegaanbod wordt doorlopend geëvalueerd en waar nodig bijgesteld.

Brede combinatiefunctionarissen

Bij de brede combinatiefunctionarissen is onderscheid gemaakt tussen:

- doelen en resultaten die zowel voor sport als voor cultuur gelden
- doelen en resultaten die afzonderlijk gelden voor sport en voor cultuur

Welke doelen zetten we op in?

Gecombineerd

1. We komen tot een kennisnetwerk van en voor combinatiefunctionarissen met focus op integrale samenwerking en domeinoverstijgende stadsbrede doelstellingen.
2. We zetten een passend opleidings- en scholingsaanbod op voor combinatiefunctionarissen.
3. De combinatiefunctionarissen zetten zich in om iedere inwoner te enthousiasmeren en activeren voor sport en cultuur.
4. De combinatiefunctionarissen dragen bij aan de doelen vanuit het GALA met de organisatie van of het inzetten van het netwerk van sport en cultuur waarbij sport en cultuur als middel worden ingezet.
5. De doelstellingen combinatiefunctionarissen sluiten aan op het gedachtegoed van positieve gezondheid.
6. De combinatiefunctionarissen werken nauw samen met het onderwijs om activiteiten van/voor/met scholieren en inwoners te ontwikkelen en uit te voeren.

Sport

1. De combinatiefunctionarissen dragen bij aan de uitvoering van de Sportagenda als organisator, facilitator of promotor van sportactiviteiten.
2. De combinatiefunctionarissen stimuleren bewegen binnen het onderwijs en bij naschoolse activiteiten.

Cultuur

1. De combinatiefunctionarissen dragen bij aan de uitvoering van de Cultuurvisie 2030.
2. De combinatiefunctionarissen cultuur dragen bij aan zowel de doelstellingen van de organisatie waar zij werkzaam zijn²³, als stadsbrede doelstellingen.
3. De combinatiefunctionaris cultuur zet zich in voor toegankelijke cultuureducatie en -participatie.

²³ In tegenstelling tot de brede combinatiefunctionarissen sport zijn de brede combinatiefunctionarissen cultuur niet in dienst van de gemeente maar zijn zij ondergebracht bij vijf verschillende culturele organisaties ten behoeve van het versterken en faciliteren van cultuureducatie (po en vo) en randprogrammering (wisselende doelgroep) bij de verschillende culturele instellingen. Een taakaccent ligt op brede samenwerking, die de eigen organisatie overstijgt.

Welke resultaten horen hier (globaal over de jaren) bij?

Gecombineerd

- **2023** Er is een combinatiefunctionaris Sport & Cultuur & Preventie aangesteld (zie ook Sportakkoord) die behoeften en activiteiten van inwoners en aanbieders in kaart brengt in een gezamenlijk model vanuit de afdelingen Vrije Tijd, Sociaal Domein en Fysiek Domein. Specifiek aandachtspunt hierbij is het bewegen van kinderen binnen het onderwijs en bij naschoolse activiteiten.
- **2024** Een sport- en culturaanbod is opgezet, gericht op de diverse doelgroepen en wijken binnen Zoetermeer.
- **2025/2026** Er is actief verbinding gemaakt tussen sport en bewegen, cultuur, gezondheid/vitaliteit en preventie.

Sport

- **2024 t/m 2026** Het gewenste bereik per sportactiviteit is geconcretiseerd (en deze wordt jaarlijks geactualiseerd).

Cultuur

- **2023** Er is een subsidieregeling gecreëerd waar culturele partners ten behoeve van de inzet van combinatiefunctionarissen cultuur subsidie kunnen aanvragen. Er is een subsidieregeling gecreëerd waar culturele partners ten behoeve van de inzet van combinatiefunctionarissen cultuur subsidie kunnen aanvragen.
- **2024 t/m 2026** Het gewenste bereik per cultuuractiviteit is geconcretiseerd (en deze wordt jaarlijks geactualiseerd).

Communicatie

De communicatie rondom het beweeg- en culturaanbod wordt doorlopend geëvalueerd en waar nodig bijgesteld.

Eén tegen eenzaamheid

Zoetermeer kent een gedegen lokale aanpak van eenzaamheid met de brede lokale community tegen eenzaamheid waar zo'n 170 deelnemers uit welzijn, sport, cultuur, vrijwilligers, levensbeschouwelijke ondernemingen en ondernemers aan deelnemen. Zij hebben als doelstelling eenzaamheid te voorkomen en te bestrijden. Dit vormt een mooie basis om verder uit te werken, te verbreden en te borgen.

Welke doelen zetten we op in?

1. We versterken én verduurzamen de huidige lokale aanpak van eenzaamheid door inzet op bestuurlijk commitment, een sterk (groeiend) netwerk, kennisontwikkeling en het monitoren van resultaten.

Welke resultaten horen hier (globaal over de jaren) bij?

- **2023** Er is bestuurlijk commitment: het college van B&W is in volle breedte betrokken. Onder andere door deelname aan de netwerkbijeenkomsten bij thema's binnen hun portefeuille, bij activiteiten in de week tegen eenzaamheid en magisch Zoetermeer, in social media campagne, via statements en/of korte interviews. Ook collega's van andere beleidsterreinen zijn betrokken om zo meer synergie in onze aanpak te krijgen. Er zijn mooie verbindingen gemaakt met andere onderdelen van de brede SPUK en andere gemeentelijke domeinen:
 - deelname aan sport en cultuur, via de activiteiten van combinatiefunctionarissen (o.a. voor jongeren), wandelgroepen
 - inzet van cultuur om het taboe op eenzaamheid te doorbreken
 - het zelf doen van vrijwilligerswerk of gebruik maken van maatjesprojecten (o.a. voor mantelzorg en mensen met psychiatrie), via Zoetermeer voor Elkaar
 - eten en ontmoeten, relatie gezondheid, armoede en eenzaamheid. Ook voor mantelzorgers (De onvergetelijke kookclub). Buurtmoestuintjes, leren over gezonde voeding, ook via wijktuinen.

- terugdringen gezondheidsachterstanden, via de Zoetermeerpas de mogelijkheid bieden om via gereduceerd tarief aan activiteiten deel te nemen
- een leefomgeving creëren, die uitnodigt tot buiten zijn en elkaar ontmoeten
- stadsboerderijen, wijkrestaurants en wijktuinen promoten als plekken voor sociale contacten.
- signalering van eenzaamheid door ondernemers, m.n. MKB, door trainingen te geven over het signaleren van eenzaamheid, het in gesprek gaan en zo nodig doorverwijzen.
- het onderwijs betrekken bij de aanpak van eenzaamheid onder jongeren (o.a. via workshops op scholen)

- **2024** Er staat een sterk netwerk: Versterken community tegen eenzaamheid Zoetermeer door nieuwe en slimme verbindingen te leggen, onder andere met andere netwerken.
- **2024 / 2025** Ervaringsdeskundigen zijn betrokken en er is inzicht (door monitoring) of de doelgroep met de activiteiten van het netwerk bereikt wordt
- **2026** Er ligt een duurzame aanpak gericht op alle mensen die eenzaam zijn, met extra aandacht voor Zoetermeerse jongeren. Er is verbinding met sport en cultuur, onderwijs, vrijwilligerswerk en armoedebeleid.

Communicatie

Doorlopend samen blijven leren en de aanpak verder brengen op basis van monitoring en evaluatie, ontwikkelen en meten van indicatoren.

Terugdringen Gezondheidsachterstanden

Er gebeurt binnen Zoetermeer al veel op het gebied van het terugdringen van gezondheidsachterstanden. De uitdaging zit vooral in het verbinden van de bestaande interventies. Daarnaast zoeken we nieuwe interventies die het bestaande beleid versterken.

Welke doelen zetten we op in?

1. Zoetermeer kent een gezonde leefomgeving voor kinderen, in combinatie met armoedebeleid en ruimtelijke ordening.
2. Initiatieven gericht op het terugdringen van gezondheidsachterstanden zijn met elkaar verbonden.

Welke resultaten horen hier (globaal over de jaren) bij?

- **2023** Er is een JOGG regisseur aangesteld met als doel te verbinden. Te beginnen in de wijken Palenstein, Meerzicht. De JOGG-regisseur heeft diverse organisaties aan elkaar gekoppeld (InZet, Gro-Up, onderwijs, GGD, enz.). Op wijkniveau is bepaald wat nodig is om buiten bewegen te stimuleren en welke verbindingen met initiatieven nodig zijn. Inwoners zijn gekoppeld aan deskundigen. Met een programma gericht op Gezonde Kinderopvang werken we aan een vroege interventie gericht op gezonde leefstijl. Ook legt de JOGG-regisseur de verbinding met de Gezonde School-aanpak.
- **2024** De werkzaamheden van de JOGG regisseur zijn uitgebreid naar de wijk Buytenwegh.
- **2025** De werkzaamheden van de JOGG regisseur zijn uitgebreid naar de wijken Oosterheem en Seghwaert.
- **2026** De JOGG-regisseur is Zoetermeer breed ingezet.

Kansrijke start

Welke doelen zetten we op in?

Vanuit de lokale aanpak kansrijke start en de aansluiting bij de regionale ketenaanpak, zetten we in op de volgende doelen:

1. Meer kwetsbare ouders starten goed voorbereid met hun zwangerschap;
2. Ongeplande en onbedoelde zwangerschappen in kwetsbare gezinnen komen minder voor;
3. Het signaleren van problemen (ook niet-medische) bij (aanstaande) kwetsbare gezinnen loopt beter;
4. Meer (aanstaande) kwetsbare ouders en hun kinderen krijgen eerder de juiste hulp;
5. Meer kwetsbare ouders zijn toegerust voor het ouderschap en de opvoeding.

Welke resultaten horen hier (globaal over de jaren) bij?

- **2023** Lopende erkende interventies zoals Voorzorg, Stevig Ouderschap, ouder-baby-interventie, gericht op kwetsbare ouders zijn voortgezet. De interventie Centering Pregnancy is uitgebreid en lokale samenwerking rond vroegsignalering is versterkt.
- Er is onderzocht op welke aspecten regionale samenwerking bijdraagt aan betere resultaten.
- **2024** De coalitie Kansrijke Start is verstevigd, waarbij de input van professionals in het veld is opgehaald om de aanpak te borgen.
- Er is onderzoek gedaan naar de effecten van Kansrijke Start tot nu toe. Monitoring voor de komende vier jaar is ingericht, gekoppeld aan landelijke monitoring en aan het dashboard factorenmodel voor de wijk Meerzicht.
- In samenwerking met andere gemeenten en de GGD is de interventie Nu Niet Zwanger ingezet.
- Het is duidelijk op welke aspecten binnen de Kansrijke Start vanuit regionale samenwerking opgetrokken wordt.
- De samenwerking tussen medisch en sociaal domein is verstevigd, waarbij ook de geboortezorg van het HAGA LLZ betrokken is.
- Er zijn afspraken met zorgverzekeraars hoe te komen tot een reële financiering waarbij budget vanuit de zorgverzekeraar wordt ingezet voor preventief beleid.
- **2025/2026** Er is een integrale aanpak gericht op gezonde leefstijl, bewegen, netwerk versterken, scholing en financiën rondom de eerste 1000 dagen

Communicatie

Meer inzet op communicatie over het belang van de eerste 1.000 dagen: kennis vergroten bij jongeren, mensen met een kinderwens, zwangeren en jonge ouders.

Mentale Gezondheid

Welke doelen zetten we op in?

1. Zoetermeeders weten waar ze laagdrempelig terecht kunnen voor mentale ondersteuning en krijgen handvatten om met hun mentale gezondheid aan de slag te gaan.
2. Mentale gezondheid wordt onderdeel van voorlichtingsprogramma's op scholen en van zorg- en gezondheidsprogramma's. Daarbij is een koppeling gelegd met het thema Welbevinden binnen de Gezonde School aanpak.
3. De werkgroep mentale gezondheid binnen het samenwerkingsverband Zoetermeer 2025 werkt vanuit een verbinding tussen het curatieve en het preventieve domein.
4. Kinderen worden gestimuleerd buiten te spelen doordat de fysieke (school)omgeving uitnodigt tot buiten zijn.

Welke resultaten horen hier (globaal over de jaren) bij?

- **2023** Er is zicht op welke gezondheidsprofessionals nog niet op de hoogte zijn van/werken volgens de principes van positieve gezondheid.
- Inwoners en zorgpartijen zijn betrokken bij het bepalen wat nodig is in het aanbod voor mentale gezondheid en mede op basis daarvan is een plan verder uitgewerkt.
- Welzijn op Recept wordt nieuw leven ingeblazen door zorgverleners actief te laten doorverwijzen naar de sociaal makelaar
- **2024** (jeugd)zorgmedewerkers die nog niet bekend waren met de principes van positieve gezondheid hebben het aanbod gekregen hier een training voor te volgen. Op basis daarvan wordt gekeken hoe de (jeugd)zorg toegankelijker kan worden gemaakt en ligt er een plan van aanpak.
- Er is een businesscase opgezet voor het aantonen van rendement van een gecombineerde leefstijlaanpak versus de traditionele GGZ aanpak. We verkennen samen met de zorgverzekeraar hoe we tot een wetenschappelijke grondslag kunnen komen om op basis van shared savings gecombineerde leefstijlaanpak tot standaard te maken.
- Er is een verkenning gedaan naar de mogelijkheden om op (mbo)scholen psychosociale hulp aan te bieden aan jongeren van 18 jaar en ouder.
- Er is verkend hoe welzijn op recept uitgebreid kan worden naar andere domeinen, zoals sport en cultuur op recept.
- **2025/2026** Er is een integrale aanpak van mentale problemen waarbij een gecombineerde leefstijlaanpak indien dit uit onderzoek effectief blijkt als uitgangspunt dient.

Communicatie

Het aanbod voor hulp bij mentale problemen is laagdrempelig en vindbaar.

Aanpak overgewicht en obesitas

Welke doelen zetten we op in?

1. Een ketenaanpak overgewicht en obesitas voor kinderen en voor volwassenen is ontwikkeld en geïmplementeerd, waarbij erkende interventies ingezet worden.
2. Zoetermeer kent een samenhangend breed netwerk rond gezond gewicht, van waaruit samengewerkt wordt op preventie (collectief en individueel) van o.a. overgewicht en obesitas.
3. Lange termijn doelen (2040):
 - Aantoonbare gezondheidswinst voor Zoetermeerse inwoners door in te zetten op het tegengaan van overgewicht, te meten vanuit de GGD monitor.
 - Zoetermeer kent een gecombineerde aanpak overgewicht en obesitas voor kinderen en volwassenen, waarbij op verschillende vormen van preventie wordt ingezet (collectieve en individuele preventie).
 - Twee derde van de basisscholen, het voortgezet onderwijs en het MBO in Zoetermeer heeft (onderdelen van) een Vignet Gezonde School.
 - Inzet op overgewicht levert aantoonbaar gezondheidswinst voor Zoetermeerse inwoners waarmee Zoetermeer in percentage niet langer boven het landelijk gemiddelde staat. In 2040 is het percentage inwoners met overgewicht gereduceerd met 10 % ten opzichte van 2023.

Welke resultaten horen hier (globaal over de jaren) bij?

- **2023** Een projectleider PON, een coördinator KnGG, een JOGG-regisseur, een beleidsadviseur en een coördinator ZAGG zijn aangesteld (de aanpakken PON, JOGG en KnGG zijn landelijke (keten) aanpakken; combinatierollen zijn mogelijk.
- Er zijn concrete samenwerkingsafspraken gemaakt tussen de JOGG-regisseur en de adviseur Gezonde School aanpak van de GGD.
- **2024** De rollen van de diverse functionarissen zijn helder, profielen zijn opgesteld en worden toegepast.
- Met de zorgverzekeraars zijn afspraken gemaakt met betrekking tot shared savings (tussen curatief domein en sociaal domein).
- **2025/2026** Zoetermeer heeft een netwerk rond gezond gewicht waarbij medische en sociale professionals nauw met elkaar samenwerken, vanuit het gedachtegoed van positieve gezondheid.
- In 2040 is zichtbaar in de GGD-monitor dat de inzet gezondheidswinst oplevert voor Zoetermeerse inwoners, waardoor ziektes worden voorkomen.

Leefomgeving

Welke doelen zetten we op in?

1. Gezondheidskennis wordt standaard toegepast bij besluitvorming over de fysieke leefomgeving.
2. Er is een structuur van kennisbevordering met betrekking tot maatregelen voor een gezonde leefomgeving.

Welke resultaten horen hier (globaal over de jaren) bij?

- **2023** Er is een kwartiermaker gezonde leefomgeving ingehuurd en er zijn afspraken gemaakt over structurele afstemming tussen fysiek en sociaal domein binnen de gemeente, aan de voorkant van zaken als gebiedsontwikkeling.
- Er is een structureel afstemmingsoverleg met wijkregisseurs opgezet.

- **2024** de samenwerking tussen sociaal en fysiek domein vindt binnen en buiten gemeentegrenzen plaats.
- Er is een besluit genomen om aan te sluiten bij het Schone Lucht Akkoord. Er liggen concrete plannen om de luchtkwaliteit in Zoetermeer te bevorderen.
- In de uitvoeringsagenda klimaatadaptatie wordt het sociaal domein meegenomen voor wat betreft het lokaal hitteplan. In het actieplan geluid wordt de impact van geluid op gezondheid ook in de maatregelen meegewogen.

- **2025/2026** de samenwerkingsstructuur tussen sociaal en fysiek domein is bestendigd en ligt onder de Koers Buitenruimte en Ruimtelijke Uitwerking van Omgevingsvisie Zoetermeer 2040.

Voorkomen en vroegsignalering van middelen

Gemeenten zijn sinds 2014 verplicht om elke vier jaar, gelijktijdig met de nota gemeentelijk gezondheidsbeleid, een Preventie- en Handavingsplan alcohol (P&H-plan) vast te laten stellen door de gemeenteraad (Alcoholwet in artikel 43a). Voor 2023 is het de gemeente Zoetermeer door onder andere Corona en door uitval van personeel niet gelukt een nieuw P&H plan op te stellen. Hierdoor loopt het oude plan door in 2023.

Welke doelen zetten we op in?

1. Er is actieve inzet op het voorkomen van alcohol-, tabak en druggebruik door jongeren (< 18 jaar) waarbij de koppeling gemaakt wordt met het programma Gezonde School.
2. Er is actieve inzet op het voorkomen van alcohol-, tabak en druggebruik door jongeren (< 23 jaar²⁴) waarbij de koppeling gemaakt wordt met het programma Gezonde School.
3. Stakeholders werken samen in een netwerk aan vroegsignalering en voorkomen van middelengebruik in samenhang met de Alliantie Rookvrij Leven.

Welke resultaten horen hier (globaal over de jaren) bij?

- **2023** De door Corona opgelopen achterstanden op het gebied van voorlichting zijn ingelopen. Het wettelijk verplichte P&H-plan Alcoholpreventie maakt integraal onderdeel uit van een bredere Zoetermeerse aanpak middelengebruik.
- **2024** Organisaties die zich binnen Zoetermeer bezighouden met voorlichting aan kinderen en jongeren over verslaving werken samen in hun voorlichtingsaanbod. Daarbij is specifiek aandacht voor het middelengebruik en roken onder jongeren.
- Er worden (samen met inwoners en partners) hoogrisicogroepen gespecificeerd als het gaat om middelengebruik.
- **2025/2026** Zoetermeer kent een aanbod van hulp bij roken en/of middelengebruik voor volwassenen.
- Er ligt een aanbod voor het voorkomen van middelengebruik bij de gedefinieerde risicogroepen. Dit aanbod kent een integrale basis waarbij sociale cohesie en leefomgeving belangrijke ingrediënten zijn. Er is een stevige netwerksamenwerking gericht op vroegsignalering en het voorkomen van middelengebruik. Indien (juridisch) mogelijk kent Zoetermeer rokerszones in plaats van rookvrije zones in de stad.

24. De wettelijke leeftijd voor middelengebruik in Nederland is 18 jaar. Echter, wetenschappelijke inzichten tonen aan dat tot de leeftijd van 23 jaar middelengebruik een onevenredige aanslag doet op de hersenen van een jongere. Daarom is het wenselijk het gebruik van middelen tot die leeftijd zo ver mogelijk te ontmoedigen.

Versterken sociale basis

De sociale basis draait om het helpen van elkaar, naar elkaar omkijken en sociale cohesie. Het gaat ook over organisaties, verenigingen en instituten die informeel ondersteunen op het gebied van zorg en welzijn. Een heldere visie op de Zoetermeerse sociale basis is belangrijk om deze effectief en integraal in te kunnen zetten ter ondersteuning van vraagstukken op het gebied van gezondheids- en welzijnsbevordering en gebiedsontwikkeling.

Welke doelen zetten we op in?

1. Er is een visie op de sociale basis, die bestaat uit:
 - heldere definitie Zoetermeerse sociale basis (met handelsperspectieven van en naar de SB)
 - een uitwerking van het GALA, Zoetermeer 2040 en Zoetermeer 2025)
2. We hebben een stimulans voor nieuwe netwerken en doorontwikkeling bestaande informele netwerken, waaronder:
 - Community tegen Eenzaamheid
 - Zoetermeer voor Elkaar (vrijwilligersondersteuning)
 - Netwerk Eten en Ontmoeten
 - Zoetermeerse toegankelijkheidsraad
 - Netwerk Diversiteit en Inclusie
 - Zoetermeerse toegankelijkheidsraad
3. Inwoners en organisaties die zich richten op informele hulp en ondersteuning zoals mantelzorgers, bewonersgroepen en vrijwilligers(organisaties) voelen zich ondersteund door de gemeente.
4. Zoetermeer kent een vraag- en wijkgerichte stimulans van kansrijke initiatieven ter bevordering van de sociale cohesie (o.a. via wijkscans inZet).
5. Er is een structuur van kennisbevordering, doorverwijzing en gebruik van persoonlijke, gemeenschappelijke en institutionele sociale basis.

Welke resultaten horen hier (globaal over de jaren) bij?

- **2023** Kansrijke netwerken, organisaties en verenigingen zijn versterkt;
 - Er is onderzoek gedaan naar mogelijkheden voor het starten van een netwerk voor wijk- en buurtverenigingen;
 - Burenhulp en de vertaalmodule is toegevoegd aan het platform vrijwilligersondersteuning;
 - Er is uitvraag gedaan bij wijkregisseurs waarna een financiële impuls is gegeven aan wijkgerichte projecten die de sociale basis (duurzaam) kunnen versterken;
 - Het is helder waar mogelijkheden liggen voor uitvoering op basis van de wijkscans van inZet (afhankelijk van de status van het onderzoek);
 - Het project 'In je UPPie' (een door Movisie bewezen effectieve sociale interventie waarin de doorontwikkeling van een verbindende gespreksmethodiek centraal staat) wordt gefinancierd;
 - Er is een start gemaakt met de (wijkgerichte) doorontwikkeling van de Zoetermeerwijzer;
 - 'Welzijn op Recept' is gecontinueerd via geoormerkte budget;
 - De pilot 'Kennisdeling informele hulp' i.s.m. inZet is gecontinueerd;
 - Een 'gebruikersonderzoek sociale basis' wordt gestart. Hoe bewegen mensen zich bij het vinden van hulp en ondersteuning? (onder voorbehoud)
- **2024 t/m 2026** De ingezette activiteiten zijn doorlopend gemonitord en geactualiseerd. Daarbij is in samenspraak met inwoners gekeken in welke wijken welke activiteit (verder) ontplooid moet worden.

Mantelzorg

Welke doelen zetten we op in?

1. We hebben zicht op wat mantelzorgers nodig hebben om hun mantelzorgtaken vol te houden en ontwikkelen daar een aanbod op.
2. Zoetermeer kent mantelzorgermaatjes²⁵ eventueel met differentiatie naar doelgroep zoals jonge mantelzorgers en mantelzorgcoaches/netwerkcoaches (vrijwilligers die de mantelzorg helpen hun netwerk te versterken of op te bouwen).

Welke resultaten horen hier (globaal over de jaren) bij?

- **2023** Er is een samenwerking Stichting MEE, InZet en Palet Welzijn²⁶ gericht op het ontlasten en ondersteunen van mantelzorgers. Daarin ook verkennen wat nodig is om mantelzorgtaken met werk te (blijven) combineren.
- **2024** Er is een opleiding voor mantelzorgermaatje ontwikkeld om vrijwilligers handvatten te geven in het bijstaan en ontlasten van mantelzorgers.
- Er is een opleiding voor mantelzorgcoach/netwerkcoach²⁷.
- Waar mogelijk wordt gekeken naar een combinatieopleiding en/of vrijstelling bij het combineren van beide opleidingen.
- **2025/2026** Op basis van evaluatie zijn beide opleidingen bijgeschaafd en verder uitgezet.

Ketenaanpak²⁸ Welzijn op recept

Welke doelen zetten we op in?

Welzijn op recept wordt breed ingezet voor inwoners met mentale en/of somatische klachten die mogelijk een andere dan fysieke oorzaak hebben.

Welke resultaten horen hier (globaal over de jaren) bij?

- **2023** Het is voor zorgverleners helder waar het contactpunt welzijn op recept is waar ze naar door moeten verwijzen.
- Er zijn duidelijke afspraken over de continuïteit van het contactpunt.
- **2024** Met de zorgverzekeraar zijn afspraken gemaakt hoe Welzijn op recept ingezet kan worden om de zorgvraag te verminderen.
- De mogelijkheden om Welzijn op recept uit te breiden naar andere concepten zoals Bewegen en Cultuur op recept zijn onderzocht en doorgevoerd.
- **2025/2026** Minimaal 50% van de doorverwijzingen naar het zorgcircuit is vervangen door een doorverwijzing naar Welzijn op recept.

25. Een mantelzorgermaatje is een vrijwilliger die is opgeleid om de mantelzorg bij te staan en te ondersteunen. Dit is iets anders dan respijtzorg, waarbij de zorg tijdelijk van de mantelzorg wordt overgenomen.

26. Stichting MEE. Inzet en Palet Welzijn hebben binnen Zoetermeer een aanbod op het gebied van mantelzorg.

27. Een mantelzorgcoach/netwerkcoach helpt mantelzorgers met het opbouwen van een eigen netwerk waar op teruggevallen kan worden.

28. Bij een ketenaanpak worden het sociaal domein en het medisch domein nog steuiger met elkaar verbonden, waarbij er ook aandacht is voor sociale- en gezondheidsproblemen.

Ketenaanpak Valpreventie bij ouderen

Welke doelen zetten we op in?

Hoofddoel: een effectief programma BRAVO! met daarin een efficiënte ketenaanpak rondom valpreventie met als doel de doelgroep 55+ te motiveren en te activeren een gezonde(re) leefstijl na te streven en daarmee het valrisico en de druk op de zorg te verlagen.

Subdoelen:

1. De aanpak valpreventie wordt opgepakt in samenwerking met de GGD en fysiopraktijken. De aanpak bestaat uit de organisatie van voorlichtingsbijeenkomsten, fitsscans en vervolgttrajecten valpreventie.
2. De aanpak valpreventie wordt onderdeel van het project 'Veilig in Balans' (werktitel). Centraal in dit project staat het voorkomen van vallen. Daarnaast wordt actief verbinding gezocht met thema's als gezondheid, voeding, beweging, cultuur en sociale cohesie.
3. Het project 'Veilig in Balans' wordt onderdeel van het jaarprogramma van BRAVO! (Brede Activiteiten Voor Ouderen).
4. De promotie van het project 'Veilig in Balans' wordt opgepakt in samenwerking met welzijnspartners die (in)direct in contact staan met de doelgroep 55+.
5. Valpreventie wordt ingezet vanuit de ketenaanpak. De keten beslaat alle niveaus van preventie en de betrokken organisaties komen uit de 0e, 1e en 2e lijn en vormen samen een netwerk met als uiteindelijk doel is dat alle partners in de keten op dezelfde manier werken, dat het aanbod bekend is en gebruikt wordt.

Welke resultaten horen hier (globaal over de jaren) bij?

- **2023** Zorgverleners die werken met de doelgroep 55+ zijn op de hoogte van de principes en mogelijkheden van de aanpak valpreventie
- Samen met de GGD is het gewenste bereik geconcretiseerd. Dit wordt jaarlijks geëvalueerd en geactualiseerd.
- **2024** De cursus valpreventie via fysiotherapeuten wordt zo doorontwikkeld dat het minder prijzig en daardoor bereikbaarder wordt. Bovendien wordt gezocht naar een positieve benaming om het aantrekkelijker te maken voor de doelgroep (bijv. Veilig in Balans)
- Er is een kennisnetwerkstructuur ingericht met welzijnsorganisaties die (in)direct in contact staan met de doelgroep 55+
- Er is een wijkgerichte voorlichtingsstructuur ontwikkeld per wijk in Zoetermeer gericht op de informatiebehoefte van de inwoners rondom valpreventie
- **2025** Met de zorgverzekeraar is gekeken hoe het principe van shared savings ingezet kan worden om structureel een grootschalige fitscan voor de 55+ doelgroep te organiseren. Daarbij is ook helder welke frequentie van een dergelijke scan kosteneffectief is.
- **2026** Valpreventie en het aanbieden van een fitscan vormen een standaardaanbod voor de doelgroep. Alle partners uit de keten werken volgens de ketenaanpak valpreventie.

Coördinatiekosten regionale aanpak preventie

Welke doelen zetten we op in?

1. We komen tot een helder beeld van preventieaspecten die meerwaarde kennen in een regionale aanpak.

Welke resultaten horen hier (globaal over de jaren) bij?

- We beschrijven voor die aspecten in een plan van aanpak geschreven welke partij(en) een rol spelen in het neerzetten, verstevigen en borgen van de regionale preventie-aanpak.
- De regionale kennis en adviesfunctie van de GGD maakt in ieder geval deel uit van deze aanpak.

Thema	Onderdeel	Wat doen we al?	Waar willen we heen?	Uitdaging
Sport, Bewegen en Cultuur	Lokaal sportakkoord	<ul style="list-style-type: none"> In 2020 is in navolging van het Nationaal Sportakkoord ook een Zoetermeers Lokaal Sportakkoord ondertekend met ondertussen 70+ partners 	<ol style="list-style-type: none"> Herijken Lokaal Sportakkoord Stimuleren nieuw sport- en beweegaanbod. Netwerken tussen sport- en beweegaanbieders onderling en met aanbieders van cultuur, gezondheid en preventie Aanstellen coördinator Sport, Cultuur en Preventie Versterken sportaanbieders en -accomodaties 	<ul style="list-style-type: none"> Concretiseren van de doelen Verbinding tussen sport en andere gezondheidsaspecten versterken
	Brede Regeling CF	<ul style="list-style-type: none"> CF-ers sport en cultuur zijn reeds binnen de gemeente actief en organiseren een breed aanbod voor diverse doelgroepen De CF-ers hebben een breed netwerk en zijn zichtbaar in de stad De CF-ers sport zijn in dienst van gemeente, CF-ers cultuur vanuit vijf culturele organisaties in de stad 	<ol style="list-style-type: none"> Organiseren toegankelijke sportactiviteiten voor alle doelgroepen Organiseren toegankelijke cultuureducatie en participatie Bijdrage CF-ers op domeinoverstijgende en stadsbrede doelstellingen Passend opleidings- en scholingsaanbod voor CF-ers Bijdrage CF-ers op doelen uit Brede SPUK 	<ul style="list-style-type: none"> Bijdrage CF-ers aan verschillende doelstellingen Brede SPUK en domeinoverstijgende stadsbrede doelstellingen in combinatie met doelstellingen uit sportagenda
Gezondheid en sociale basis	Terugdringen gezondheidsachterstanden	<ul style="list-style-type: none"> Zoetermeerpas: drempels sport en vrije tijd wegnemen Gericht aanbod vanuit CF-ers Doelgroepgerichte subsidies Programma's tegen laaggeletterdheid en overgewicht 	<ol style="list-style-type: none"> Een gezonde leefomgeving voor kinderen, in combinatie met armoedebeleid en ruimtelijke ordening Initiatieven gericht op het terugdringen van gezondheidsachterstanden zijn met elkaar verbonden 	<ul style="list-style-type: none"> Bereiken van de doelgroep en verbinden van de diverse initiatieven die er al zijn
	Kansrijke start (-9 mnd / 1.000 dagen)	<ul style="list-style-type: none"> Inzet erkende interventies Lokale samenwerking binnen preventief jeugdbeleid breed 	<ul style="list-style-type: none"> Een lokale aanpak kansrijke start, inclusief interventies die aansluiten bij de regionale ketenaanpak 	<ul style="list-style-type: none"> Verbinding met het medisch domein Aansluiting bij de regionale ketenaanpak
	Mentale gezondheid	<ul style="list-style-type: none"> Subsidies aan partners om voorlichting en workshops te verzorgen voor kinderen, jongeren en volwassenen Preventieverpleegkundige gericht op vroegtijdig (mentale) zorgvragen ontdekken 	<ol style="list-style-type: none"> Eén laagdrempelig loket voor mentale gezondheid Structurele voorlichting op scholen Verbinding tussen curatieve en preventieve domein via Zoetermeer 2025 Kinderen worden gestimuleerd buiten te spelen doordat de fysieke (school)omgeving uitnodigt tot buiten zijn 	<ul style="list-style-type: none"> Komen tot één loket dat voor iedereen eenvoudig en oordeelsvrij te vinden is Samenwerking tussen partners die voorlichting en workshops geven bevorderen door netwerkvorming. Hierin ook het curatieve domein laten participeren Bij ontwikkeling fysieke buitenruimte mentale gezondheid van kinderen meenemen in overwegingen

Thema	Onderdeel	Wat doen we al?	Waar willen we heen?	Uitdaging
Gezondheid en sociale basis	Aanpak overgewicht en obesitas	<ul style="list-style-type: none"> ■ Subsidies aan diverse partners gericht op de aanpak van overgewicht en gezonde leefstijl ■ Gezonde school- aanpak ■ Diverse gewezen interventies gericht op wijken en/of doelgroepen 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Een gecombineerde aanpak overgewicht en obesitas voor kinderen en volwassenen, waarbij op verschillende vormen van preventie wordt ingezet (collectieve en individuele preventie) ■ Lange termijn doel (2040): Inzet op overgewicht levert aantoonbaar gezondheidswinst voor Zoetermeerse inwoners 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Samenwerking tussen de partners bevorderen via netwerkvorming ■ (nog) meer verbinding met sport en CF-ers ■ Bekendheid van stadsboerderijen als uitvalsbasis voor wandelingen bevorderen
	Valpreventie	<ul style="list-style-type: none"> ■ Aanpak valpreventie wordt reeds volgens ketenaanpak uitgevoerd i.s.m. CF-er Sport, fysiopraktijken, diëtisten en de GGD 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Het borgen van de aanpak valpreventie volgens de ketenaanpak binnen de gemeente ism fysiopraktijken, diëtisten en de GGD 2. Het borgen van valpreventie als onderdeel van het stimuleringsprogramma BRAVO! (Brede Activiteiten Voor Ouderen) 3. Afstemmen met fysiopraktijken welke erkende interventies meeste effectief en efficiënt is 4. Actief netwerk met welzijnsorganisaties en partners voor het bereiken van de doelgroep. 5. Verbinding zoeken met thema's als gezondheid, voeding, beweging, cultuur en sociale cohesie 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Het bereiken en activeren van de doelgroep 55+ 2. Het enthousiasmeren en activeren van (welzijns)partners bij de uitvoering van de aanpak valpreventie. 3. Verbinding maken tussen valpreventie en overige doelstellingen binnen GALA/Brede SPUK en andere doelstellingen
	Leefomgeving	<ul style="list-style-type: none"> ■ Inzet CF-ers in samenwerking met veiligheid ■ Stadsboerderijen ■ Programma duurzaam en groen 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Gezondheidskennis wordt standaard toegepast bij besluitvorming over de fysieke leefomgeving 2. Er is een structuur van kennisbevordering met betrekking tot maatregelen voor een gezonde leefomgeving 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Integrale samenwerking binnen het sociale en fysieke domein versterken zodat over en weer gebruik maken van elkaars expertise standaard wordt
	OKO en vroegsignalering Alcoholproblematiek	<ul style="list-style-type: none"> ■ Subsidies aan diverse stakeholders die voorlichting geven aan kinderen en jongeren over verslavende middelen ■ Vanuit cultuur wordt ingezet op het betrekken van jongeren bij cultuur en de preventieve werking daarvan 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Actieve inzet op het voorkomen van alcohol-, tabak en druggebruik door jongeren (< 18 jaar) 2. Actieve inzet op het voorkomen van alcohol-, tabak en druggebruik door jongeren (< 23 jaar) 3. Samenwerking en netwerkvorming tussen stakeholders gericht op vroegsignalering en voorkomen van middelengebruik 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Samenwerking tussen stakeholders opzetten en verder brengen ■ Toewerken naar cultuurhubs en naar verbinding met sport
	Versterken sociale basis	<ul style="list-style-type: none"> ■ Vanuit de gemeente werken we vanuit verschillende onderwerpen hieraan. Zoals aanpak eenzaamheid, vrijwilligersondersteuning, inclusie en diversiteit, toegankelijkheid, mantelzorgondersteuning en waardering. Ieder heeft zijn eigen budget en subsidie relaties met organisaties die hieraan meehelpen 	<ol style="list-style-type: none"> 1. heldere definitie van Zoetermeerse sociale basis 2. stimuleren nieuwe netwerken en doorontwikkelen bestaande netwerken. Netwerken koppelen aan de diverse onderdelen van Gezond en Actief Leven 3. ondersteunen inwoners en organisaties met informele hulp zoeken 4. ontwikkelen vraag- en wijkgericht aanbod ter bevordering van de sociale cohesie 5. organisaties weten waar ze naar toe moeten doorverwijzen en wat er binnen Zoetermeer is 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Werken aan een eenduidige definitie en samenhang/samenwerking in aanpak, met oog voor de verschillende behoeften op wijkniveau ■ Kennisbevordering en doorverwijzing naar gemeenschappelijke en institutionele sociale basis

Thema	Onderdeel	Wat doen we al?	Waar willen we heen?	Uitdaging
Gezondheid en sociale basis	Mantelzorg	<ul style="list-style-type: none"> ■ Mantelzorgondersteuning is uitbesteed aan inZet ■ Vanuit de gemeente hebben we nog de mantelzorgwaardering (uitgevoerd door Palet Welzijn) 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Mantelzorgermaatjes, eventueel met differentiatie naar doelgroep zoals jonge mantelzorgers en mantelzorgercoaches/netwerkcoaches (vrijwilligers die de mantelzorger helpen hun netwerk te versterken of op te bouwen) 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Opzetten en trainen mantelzorgermaatjesnetwerk ■ Herijken mantelzorgwaardering zodat het past bij de huidige tijd en behoefte
	Eén tegen Eenzaamheid	<ul style="list-style-type: none"> ■ Community tegen eenzaamheid (171 deelnemers, veel initiatieven, groot bereik) 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Versterken én verduurzamen van de huidige lokale aanpak van eenzaamheid door inzet op bestuurlijk commitment en een sterk (groeiend) netwerk 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Huidige aanpak verder doorzetten en verbinden met andere initiatieven. Fysieke ruimte gebruiken om eenzaamheid nog meer te bestrijden
	Welzijn op Recept	<ul style="list-style-type: none"> ■ Zoetermeer heeft Welzijn op recept, maar hier wordt niet veel gebruik (meer) van gemaakt 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Welzijn op recept breed inzetten voor inwoners met mentale en/of somatische klachten die mogelijk een andere dan fysieke oorzaak hebben 	<p>Nieuw leven inblazen Welzijn op recept:</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ bekendheid bij zorgaanbieders ■ Uitbreiding naar cultuur en sport
Ondersteuning	Versterking kennis en adviesfunctie GGD	<ul style="list-style-type: none"> ■ Nu is het vooral kennis- en adviesfunctie. De GGD ziet voor haarzelf meer rol weggelegd in coördinatie van regionale publieke gezondheidsaanpakken en de ketenaanpakken (Kansrijke start, aanpak overgewicht, gecombineerde leefstijlinterventie, valpreventie, Welzijn op recept) 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Duidelijke afspraken over hoe we de GGD op langere termijn zien 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Afspraken met de GGD maken over welke rol zij hierin pakken en hoe zich dat verhoudt tot de lokale uitdagingen waar we voor staan
	Coördinatie regionale aanpak	<ul style="list-style-type: none"> ■ Afstemming met de zorgverzekeraar en de vier andere gemeenten in de zorgverzekeringsregio over waar uitdagingen liggen binnen het medisch en binnen het sociale domein en wat de prioritaire opgaven voor onze regio zijn ■ Afstemming met de GGD over hun rol vanuit de GR taken en over extra inzet op lokaal en op regionaal gebied om zaken met elkaar te verbinden 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Een duidelijk beeld van wat lokale aanpakken zijn en waar deze met een regionale benadering versterkt kunnen worden 2. Een koppeling met de transitieopgave binnen IZA (verbinding sociaal en medisch domein) 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Komen tot een helder beeld van lokale en regionale opgaven en aanpak

Communicatie met en voor onze inwoners en samenwerkingspartners is noodzakelijk om de doelen en acties te bereiken. Het integrale plan biedt ons de mogelijkheid om communicatie ook veel integraler vorm te geven. Met communicatiemiddelen die over de verschillende domeinen heengaan.

Onderwerp van de participatie

De gemeente Zoetermeer werkt komende jaren aan een integraal preventie- en gezondheidsbeleid. Dat wil zeggen dat op alle beleidsterreinen die onder de gemeentelijke verantwoordelijkheid vallen, het makkelijker maken van gezond gedrag voor inwoners meegenomen wordt in de overwegingen. Om dit te realiseren, heeft de rijksoverheid een brede Specifieke Uitkering (SPUK) ter beschikking gesteld. Op basis van de zes principes van positieve gezondheid²⁹, zijn zes hoofddoelen opgesteld waar we de komende jaren, via de thema's³⁰ uit de brede SPUK, naar toe werken:

1. Bevorderen van gezond gedrag: inwoners van Zoetermeer hebben inzicht in welk gedrag dat zij vertonen schadelijk is voor hun gezondheid en weten hoe ze dit om kunnen zetten naar gezond gedrag.
2. Bevorderen van mentale veerkracht: inwoners van Zoetermeer weten waar hun mentale valkuilen zitten en trekken tijdig en bij het juiste adres aan de bel op het moment dat zij niet meer in staat zijn zelfstandig tegenslagen op te vangen.
3. Bevorderen van zelfontplooiing: inwoners van Zoetermeer zijn in staat zichzelf te ontwikkelen en hun leven een zinvolle invulling te geven.
4. Bevorderen van gezonde leefomgeving: inwoners van Zoetermeer ervaren hun leefomgeving als prettig en gezond en voelen zich door de omgeving uitgenodigd naar buiten te gaan te bewegen.
5. Bevorderen van sociaal gedrag: inwoners van Zoetermeer hebben sociale contacten en voelen zich volwaardig lid van de maatschappij.
6. Bevorderen van gezondheidsvaardigheden: inwoners van Zoetermeer kunnen voor zichzelf en hun gezondheid zorgen.

Doel van de participatie

Bovenstaande doelen zijn doelen die zich richten op individuele inwoners. Maar tevens zijn het doelen die samenhangen met hoe de verschillende wijken binnen Zoetermeer in elkaar zitten en functioneren. Daarbij bestaan grote verschillen tussen wijken als het gaat om hoe inwoners de verschillende doelen ervaren en welke ideeën en behoeften zij hebben om dit te verbeteren.

Het doel van de partnerparticipatie is

- bij de huidige partners het draagvlak voor de geformuleerde doelen verkennen;
- de doelen verder concretiseren en daarmee de kwaliteit en slagingskansen vergroten;
- belangen ophalen en samenwerking stimuleren.

Het doel van de inwonersparticipatie is

- inwoners informeren over de visie op gezondheid en de doelen die we op dat gebied als gemeente hebben voor de komende jaren;
- inventariseren wat er per wijk nodig is om de beschreven doelen te behalen en waar de prioriteiten liggen;
- bepalen via welk van de thema's uit de brede SPUK de doelen het best bereikt kunnen worden en;
- wat wel en niet mogelijk is met de middelen die we tot onze beschikking hebben.

29. een benadering waarbij gezondheid niet meer alleen wordt gezien als de af- of aanwezigheid van ziekte, maar als het vermogen van mensen om met de fysieke, emotionele en sociale levensuitdagingen om te gaan en zoveel mogelijk eigen regie te voeren.

30. Lokaal Sportakkoord, Brede Regeling Combinatiefuncties, Terugdringen gezondheidsachterstanden, Kansrijke start, Mentale gezondheid, Aanpak overgewicht en obesitas, Valpreventie, Leefomgeving, Opgroeien in een kansrijke omgeving en vroegsignalering Alcoholproblematiek, Versterken sociale basis, Mantelzorg, Eén tegen eenzaamheid, Welzijn op recept.

Schaal waarop de participatie speelt

De participatie speelt zich op drie niveaus af:

1. Interne participatie:

Collega's die werkzaam zijn in de diverse wijken, zoals de wijkregisseurs, hebben goed zicht op wat waar nodig is om de doelen te bereiken. Met hen willen we in gesprek over de gestelde doelen (passen ze zoals ze nu verwoord zijn of vragen ze aanpassing?) en over waar de prioriteiten voor de verschillende wijken liggen. Ook halen we bij hen concrete ideeën op over hoe op wijkniveau de doelen het beste te bereiken zijn en welke brede SPUK thema's zich hier goed voor lenen.

2. Partnerparticipatie:

Binnen Zoetermeer kennen we diverse partners die zich bezig houden met activiteiten gerelateerd aan de brede SPUK. Met deze partners zouden we graag in gesprek gaan over wat zij constateren aan uitdagingen op wijkniveau en waar ze concrete oplossingen zien en hoe zij hieraan bij zouden kunnen dragen.

3. Inwonersparticipatie:

Met inwoners gaan we op wijkniveau en met stedelijke vertegenwoordiging (zoals ouderenbonden, vrijwilligersorganisaties, ondernemersverenigingen, etc.) in gesprek over welke doelen in hun ogen prioriteit zouden moeten hebben en welke brede SPUK-thema's hen helpen de doelen te realiseren. Daarbij halen we ook op of er binnen een wijk verschillende aanpakken nodig zijn om een doel te bereiken.

Niveau van de participatie

De participatie vindt plaats op het niveau van informeren (over de doelen die we als gemeente nastreven) en consulteren (over prioritering en concretisering op wijkniveau). De interne participatie en de partnerparticipatie vindt tevens plaats op het niveau van co-produceren (komen tot concrete ideeën en inzet om het gewenste resultaat te bereiken)

Aanpak van het participatieproces

Dit onderdeel wordt nader uitgewerkt in overleg met de strategisch communicatieadviseur.

